

+370 520 32871
www.lar.lt
lar@lar.lt

Audito rinkos apžvalga

2019

2020 m. rugsėjo 25 d. 1.4-47.9.22.1

TURINYS

1 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITORIUS.....	5
2 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITORIAUS PADĖJĖJUS.....	10
3 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITO ĮMONES.....	14
4 DALIS. INFORMACIJA APIE ATLIKTUS FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITUS.....	19
5 DALIS. INFORMACIJA APIE PAREIŠTAS AUDITORIŲ NUOMONES.....	24
6 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITO ĮMONIŲ PAJAMOS IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITUI SKIRIAMUS IŠTEKLIUS.....	26
7 DALIS. INFORMACIJA APIE FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMĄ.....	31
1 PRIEDAS. AUDITO ĮMONIŲ ATLIKTŲ AUDITŲ SKAIČIUS, SUGAIŠTAS LAIKAS IR PAJAMOS PAGAL 2019 M. GRUODŽIO 31 D. DUOMENIS.....	33
2 PRIEDAS. AUDITO ĮMONIŲ BENDROS PAJAMOS PAGAL 2019 M. GRUODŽIO 31 D. DUOMENIS.....	37

Lietuvos auditorių rūmai (toliau – LAR) yra viešasis juridinis asmuo, vienijantis auditorius ir įgyvendinantis auditorių profesinę savivaldą. Pagrindinės LAR funkcijos numatytos Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatyme (toliau – Audito įstatymas), kuris įgyvendina Europos Sąjungos teisės aktus, reglamentuojančius auditorių ir audito įmonių veiklą bei jos viešąjį priežiūrą. LAR, vadovaudamiesi Audito įstatymo nuostatomis, vykdo šias funkcijas:

- prižiūri auditorių, auditoriaus padėjėjų ir audito įmonių, atliekančių ne viešojo intereso įmonių finansinių ataskaitų ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditą (toliau kartu – auditas, jeigu nenurodyta kitaip), veiklą;
- tvarko auditorių, audito įmonių ir auditoriaus padėjėjų sąrašus;
- išduoda auditorių ir audito įmonių pažymėjimus;
- kartu su Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – AVNT) įgyvendina auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės užtikrinimą, organizuoja atlikto audito kokybės peržiūras (toliau – peržiūra), teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimus tvirtinti peržiūros ataskaitas ir kontroliuoja kaip yra vykdomi AVNT skirti nurodymai, jeigu skirtų nurodymų kontrolė deleguota LAR;
- organizuoja kvalifikacinius auditoriaus egzaminus (toliau – egzaminas);
- organizuoja ir koordinuoja auditorių profesinės kvalifikacijos kėlimo kursus, auditoriaus padėjėjų mokymus;
- nustato reikalavimus auditorių kvalifikacijos kėlimo kursų turiniui;
- koordinuoja auditoriaus padėjėjų praktikos atlikimą;
- verčia Tarptautinės buhalterijų federacijos (toliau – TBF) Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos parengtus ir patvirtintus tarptautinius užtikrinimo užduočių (toliau – TUUS) ir susijusių paslaugų standartus (toliau – TSPS), praktinius nurodymus, 1-ąjį Tarptautinį kokybės kontrolės standartą (toliau 1-asis TKKS) ir juos skelbia;
- gina auditorių interesus ir atstovauja jiems valdžios ir valdymo institucijose;
- sprendžia audito atlikimo ir auditorių profesinės veiklos gerinimo klausimus, teikia pasiūlymus dėl teisės aktų, reglamentuojančių audito atlikimą ir buhalterinę apskaitą, tobulinimo.

AVNT, įgyvendindami Audito įstatymo nuostatas, vykdo auditorių ir audito įmonių viešosios priežiūros Lietuvoje funkciją, kuria siekiama užtikrinti finansinių ataskaitų ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų (toliau kartu – finansinių ataskaitų, jeigu nenurodyta kitaip) vartotojų pasitikėjimą audituotomis finansinėmis ataskaitomis ir auditoriaus profesija.

LAR, įgyvendindami Audito įstatymą, interneto puslapyje www.lar.lt viešai skelbia **auditorių, audito įmonių ir auditoriaus padėjėjų sąrašus**, kuriuose kaupiama Audito įstatyme nustatyta informacija.

Auditoriams ir audito įmonėms Audito įstatyme numatyta pareiga LAR teikti informaciją, kurios reikia auditorių ir audito įmonių sąrašams tvarkyti. Be minėtos informacijos Audito įstatyme taip pat numatyta pareiga audito įmonėms teikti LAR informaciją apie audito įmonės pajamas, gautas iš audito per keturis mėnesius pasibaigus audito įmonės finansiniams metams. Todėl audito įmonės kiekvienais metais LAR teikia prašomą informaciją, pagal LAR prezidiumo 2013 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 1.4-48.5.2 patvirtinto Audito įmonės metinės ataskaitos formos pildymo ir pateikimo LAR tvarkos aprašo 1 priedą¹.

¹ Pakeitimai patvirtinti Lietuvos auditorių rūmų prezidiumo 2017 m. lapkričio 21 d. nutarimu Nr. 1.4-67.2.4, 2018 m. sausio 16 d. nutarimu Nr. 1.4-2.16.1

Audito įmonės metinės ataskaitos formoje nurodoma informacija ne tik apie gautas audito įmonės pajamas ir šių pajamų pasiskirstymą pagal audito įmonės veiklos sritis, bet ir apie audito įmonėje dirbančių auditorių atliktų auditų, suteiktų užtikrinimo ir kitų susijusių paslaugų bei atliktų kitų patikrinimų skaičių ir skirtus laiko išteklius, taip pat apie auditoriaus išvadose pareikštas nuomones dėl finansinių ataskaitų.

LAR, susisteminę iš audito įmonių gautą informaciją, kiekvienais metais parengia audito rinkos apžvalgą (toliau – apžvalga), kurioje pateikiama statistinė informacija apie auditorius, auditoriaus padėjėjus, audito įmones, atskleidžiami pokyčiai, tendencijos, analizuojamos galimos statistinių duomenų pasikeitimo priežastys bei apibendrinamos galimos rinkos pokyčių tendencijos.

2019 metų apžvalga parengta pagal audito įmonių pateiktus duomenis už ataskaitinį laikotarpį, kuris baigėsi iki 2019 m. gruodžio 31 d. Ne visi šioje apžvalgoje naudojami duomenys yra 2019 m. gruodžio 31 d. ir (arba) už visus audito įmonės finansinius metus dėl šių priežasčių:

- 13-os audito įmonių finansiniai metai nesutampa su kalendoriniais metais, todėl šioje apžvalgoje analizuojami jų paskutinių finansinių metų, pasibaigusių 2019 metais, duomenys;
- 4-ioms audito įmonėms 2019 metais buvo panaikintas audito įmonės pažymėjimo galiojimas bei jos buvo išbrauktos iš audito įmonių sąrašo (šios audito įmonės duomenis teikia už ataskaitinį laikotarpį, kurį buvo įtrauktos į audito įmonių sąrašą);
- 2-jų audito įmonių keitėsi finansiniai metai.

Ne visos audito įmonės 2019 metais pateikė audito įmonės metines ataskaitas. Audito įmonės metinės ataskaitos nepateiktos dėl šių priežasčių:

- 2 audito įmonės nevykdė audito veiklos ir yra pateikusios prašymus išbraukti iš audito įmonių sąrašo (sprendimai dėl audito įmonių išbraukimo yra atidėti iki bus atlikta minėtų audito įmonių ir jose dirbančių auditorių peržiūra);
- 3 audito įmonės ataskaitiniu laikotarpiu buvo įrašytos į audito įmonių sąrašus;
- 3 audito įmonės išbrauktos iš audito įmonių sąrašo nepateikus audito įmonių metinių ataskaitų;
- 1 audito įmonės vadovas (auditorius) mirė, todėl nebuvo prašoma audito įmonės metinės ataskaitos;
- 1 audito įmonė nepateikė audito įmonės metinės ataskaitos, nenurodydama priežasties.

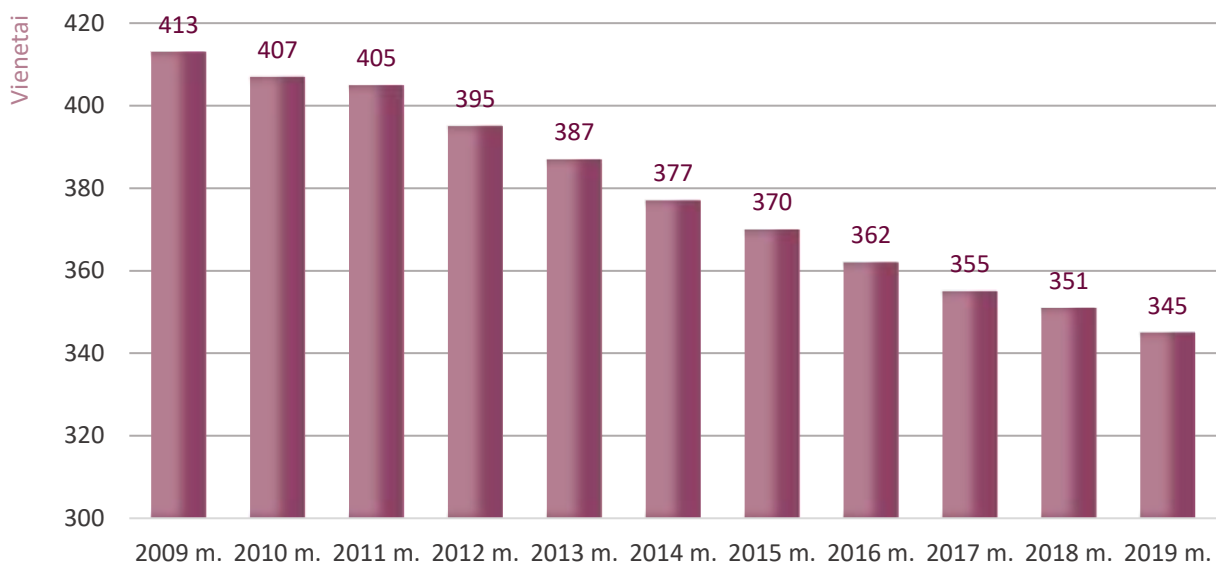
1 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITORIUS

Auditorius – fizinis asmuo, turintis Audito įstatymo nustatyta tvarka išduotą auditoriaus pažymėjimą. Auditoriaus pažymėjimas išduodamas asmeniui, jeigu jis:

- turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą;
- yra nepriekaištingos reputacijos;
- audito įmonėje ir (arba) valstybės narės audito įmonėje atliko auditoriaus padėjėjo praktiką ne trumpiau kaip 3 metus ir jeigu prašymo išduoti auditoriaus pažymėjimą pateikimo metu auditoriaus padėjėjo praktika audito įmonėje buvo atlikta ne anksčiau kaip prieš 5 metus iki prašymo pateikimo dienos;
- yra išlaikęs egzaminus per ne ilgesnį kaip 7 metų laikotarpį nuo pirmo egzamino išlaikymo (įskaitymo) dienos;
- davė auditoriaus priesaiką ir tapo LAR nariu.

LAR interneto puslapyje viešai skelbiamas auditorių, kurie turi teisę atlikti auditą, išskyrus auditorius, kurių auditoriaus pažymėjimo galiojimas sustabdytas², sąrašas. 2019 m. gruodžio 31 d. į auditorių sąrašą buvo įtraukti 345 auditoriai, iš kurių 70 proc. buvo moterys ir 30 proc. – vyrai (žr. 3 pav.).

1 pav. Auditorių skaičius 2009–2019 metais

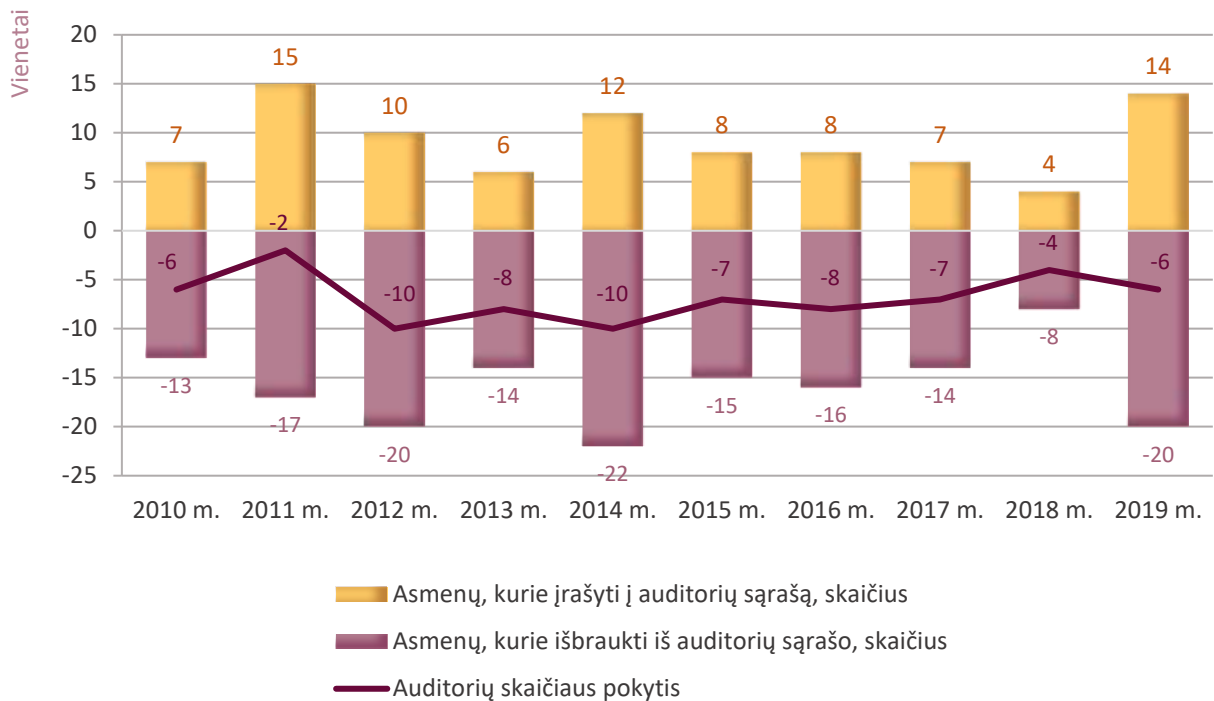
Jau 10 metų pastebimas nuolatinis auditorių skaičiaus mažėjimas (žr. 1 pav.). 2019 metų pabaigoje³ auditorių sąrašė buvo ↓16,46 proc. auditorių mažiau nei 2009 metų pabaigoje. 2019 metais lyginant su 2018 metais auditorių skaičius sumažėjo ↓1,71 proc.

Pastebima, kad nuo 2010 metų daugiau auditorių yra išbraukiama iš auditorių sąrašo, nei įrašoma (žr. 2 pav.). Didžiausias neigiamas auditorių skaičiaus pokytis (t. y. daugiau asmenų išbraukiama iš auditorių sąrašo nei įrašoma) pastebimas 2012 ir 2014 metais, o mažiausias – 2011 metais.

² Auditoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymą reglamentuoja Audito įstatymas ir LAR prezidiumo 2018 m. balandžio 23 d. Nr. 1.4-14.4.3.1 patvirtintas Auditoriaus pažymėjimo išdavimo, galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir galiojimo panaikinimo, informacijos, reikalingos auditorių sąrašui parengti, atnaujinti ir skelbti, pateikimo tvarkos aprašas.

³ Minint metus, jeigu nenurodyta kitaip, informacija teikiama pagal kiekvienų metų gruodžio 31 d. duomenis.

2 pav. Auditorių skaičiaus pokytis 2010–2019 metais

2017 m. kovo 1 d. įsigaliojus naujai Audito įstatymo redakcijai, auditoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo funkcija deleguota ne tik LAR, bet ir AVNT. Per 2017–2019 metų laikotarpį LAR panaikino auditoriaus pažymėjimo galiojimus dėl šių priežasčių:

- 32⁴ asmenims vadovaujantis Audito įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 5 punktu, t. y. rašytiniu auditoriaus prašymu;
- 2 asmenims vadovaujantis Audito įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punktu, t. y. auditorių pašalinus iš LAR narių;
- 1 asmeniui vadovaujantis Audito įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 6 punktu, t. y. auditoriui mirus.

AVNT per 2017–2019 metų laikotarpį panaikino auditoriaus pažymėjimo galiojimus dėl šių priežasčių:

- 1 asmeniui vadovaujantis Audito įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 2 punktu, t. y. auditoriui pakartotinai neišlaikius Audito įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 3 punkte⁵ nurodyto (nurodytų) egzamino (egzaminų) ilgiau kaip per 3 metus nuo tokio nurodymo davimo dienos;
- 1 asmeniui vadovaujantis Audito įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 3 punktu, t. y. skyrus Audito įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 4 punkte⁶ nurodytą poveikio priemonę.

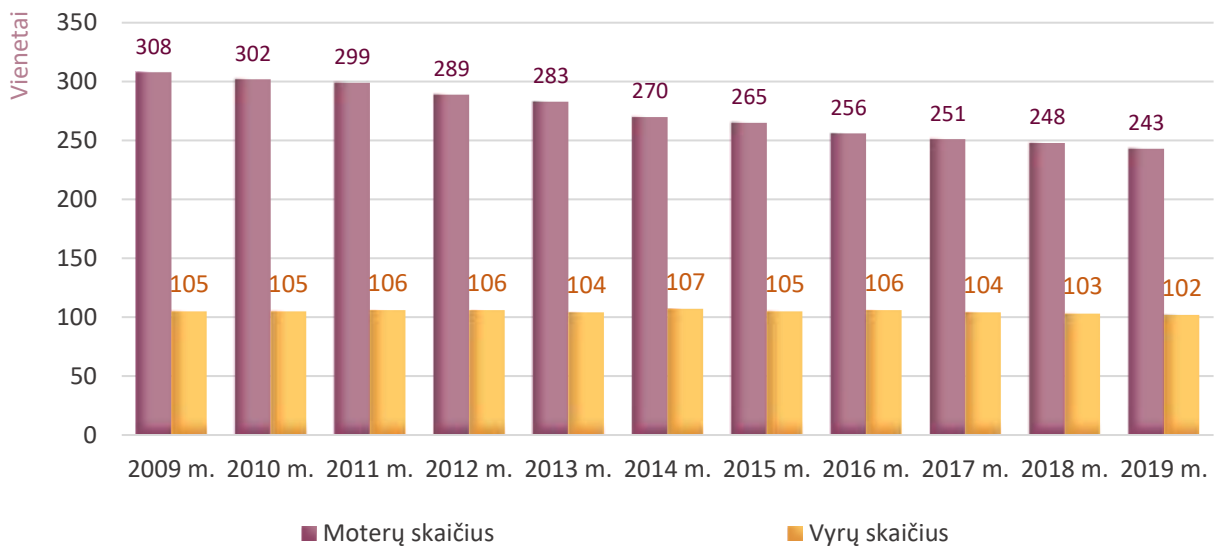
Auditoriaus kvalifikaciją dažniau renkasi moterys, kurių yra 2,4 karto daugiau negu vyrų (žr. 3 pav.). Tačiau per paskutinius dešimt metų pastebimas didesnis auditorių moterų skaičiaus mažėjimas: nuo 2009 metų auditorių moterų skaičius sumažėjo ↓21,10 proc., o vyrų – ↓2,86 proc.

⁴ Į šį skaičių neįtraukti 5 auditoriai, kuriems auditoriaus pažymėjimo galiojimas buvo panaikintas iki 2017 m. kovo 1 d. įsigaliojusio naujos redakcijos Audito įstatymo.

⁵ Audito įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 3 punkte yra nuoroda į minėto įstatymo 12 straipsnį, kuris reglamentuoja egzaminų organizavimą.

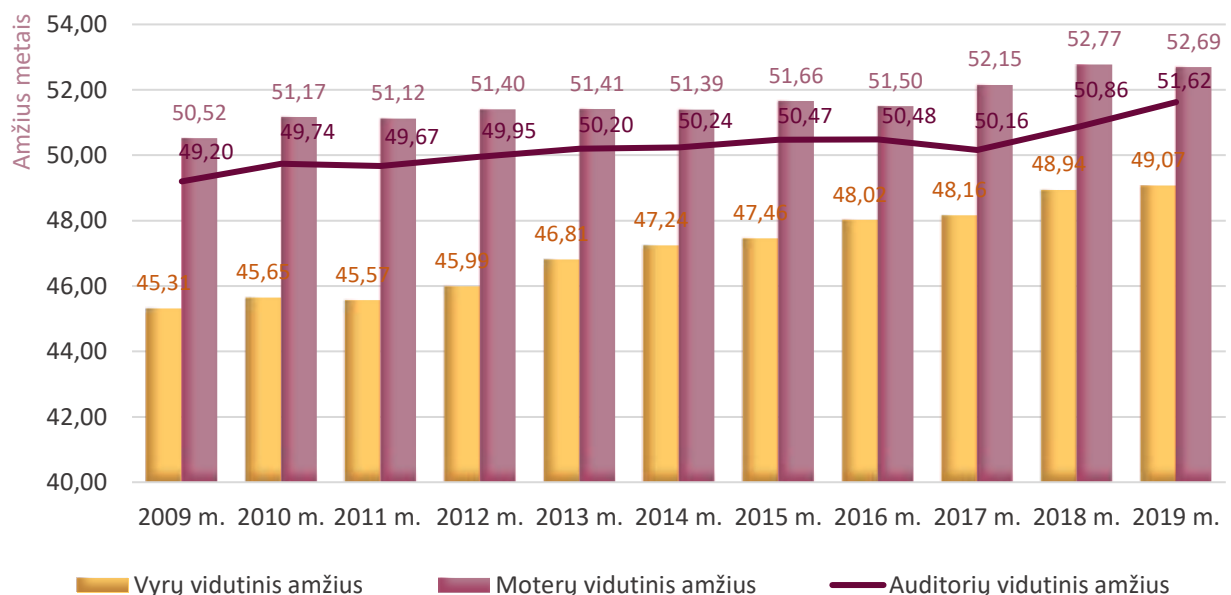
⁶ „4. Jeigu nesilaikoma šio įstatymo, reglamento (ES) Nr. 537/2014 nustatytų reikalavimų, jeigu auditorius arba audito įmonė nevykdo nurodymų, nustatytų šio straipsnio 3 dalyje, įstaiga, atsižvelgdama į šio įstatymo 57 straipsnio nuostatas, skiria vieną iš šių poveikio priemonių: <...> 4) panaikinti auditoriaus ir (arba) audito įmonės pažymėjimo galiojimą; <...>“.

3 pav. Auditorių moterų ir vyrų skaičiaus pasiskirstymas 2009–2019 metais

Auditorių vidutinis amžius didėja kiekvienais metais nuo 2009 metų išskyrus 2011 ir 2017 metus, kai vidutinis amžius nežymiai sumažėjo (žr. 4 pav.). Vidutinis auditorių amžius 2019 metais buvo 51,62 metų ir per paskutinius dešimt metų auditorių vidutinis amžius padidėjo $\uparrow 2,42$ metais. 2019 metais auditorių moterų vidutinis amžius buvo 52,69 metai ir per paskutinius dešimt metų auditorių moterų vidutinis amžius didėjo $\uparrow 2,17$ metais, nors lyginant su 2018 metais auditorių moterų vidutinis amžius nežymiai sumažėjo. Auditorių vyrų vidutinis amžius 2019 metais buvo 49,07 metai ir per paskutinius dešimt metų auditorių vyrų vidutinis amžius didėjo sparčiausiai – $\uparrow 3,76$ metai.

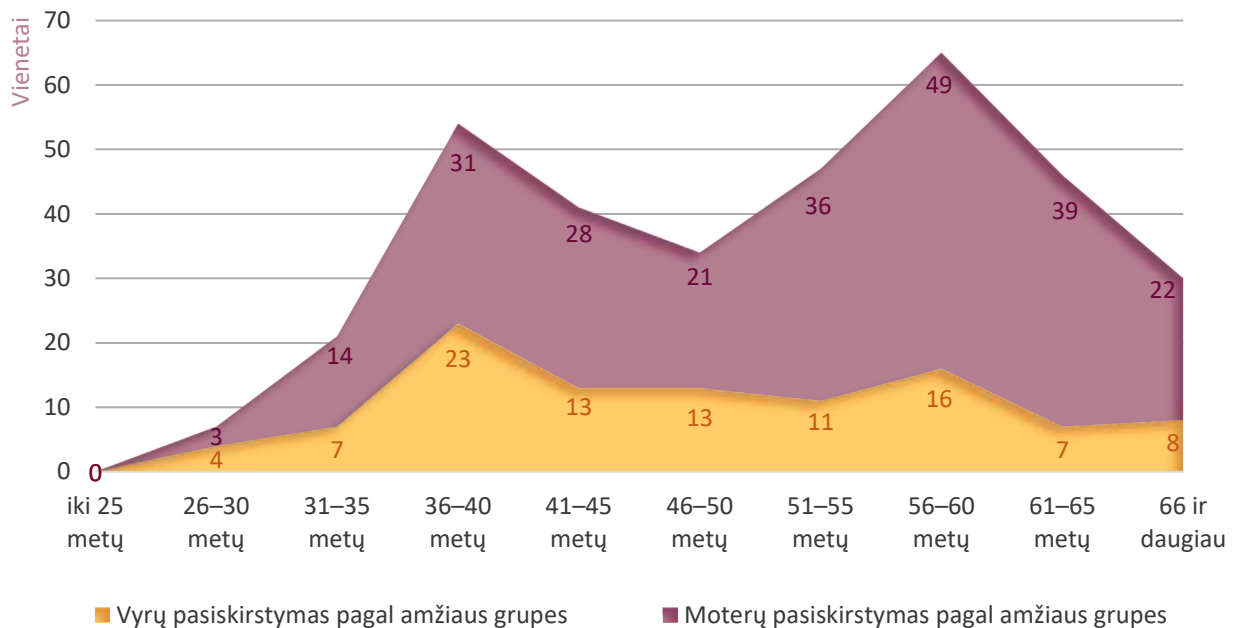
4 pav. Vidutinis auditorių amžius 2009–2019 metais

2019 metais vidutinis auditorių amžius buvo 51,62 metai ir lyginant su 2018 metais nesikeitė (2018 metais buvo 51,65 metai). Taip pat 2019 metais daugiausiai auditorių buvo 56–60 metų amžiaus grupėje ir jie sudarė 18,84 proc. visų auditorių, kai tuo tarpu iki 30 metų auditorių buvo vos 2 proc. (žr. 5 pav.). Tačiau pastebima, kad 2019 metais padaugėjo auditorių 36-40 amžiaus grupėje ir jie sudarė

15,56 proc. visų auditorių, taip pat lyginant su 2018 metais minėtoje amžiaus grupėje auditorių skaičius išaugo ↑3,69 proc. Tokiems pokyčiams įtakos turėjo tai, kad 2019 metais, lyginant nuo 2011 metų, buvo daugiausiai įrašyta asmenų į auditorių sąrašą, kurių amžius svyravo nuo 29 iki 41 metų (asmenų, įrašytų į auditorių sąrašą, amžiaus vidurkis buvo 35,46 metai). Auditorių vyrų daugiausiai yra 36–40 amžiaus grupėje (sudarė 22,55 proc. visų vyrų auditorių), o moterų – 56–60 amžiaus grupėje (sudarė 20,16 proc. visų moterų auditorių), toks pasiskirstymas lyginant su 2018 metais nesikeitė.

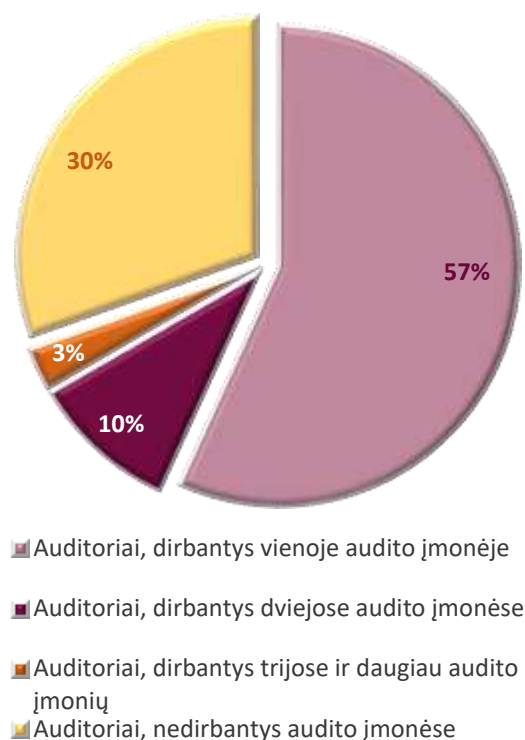
5 pav. Auditorių pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2019 metais

2019 metais 70 proc. auditorių dirbo audito įmonėse (žr. 6 pav.), ir, palyginti su 2018 metais, auditorių, dirbančių audito įmonėse, skaičius padidėjo ↑3 proc. (2018 metais audito įmonėse dirbo 235 auditorių, o 2019 metais – 240 auditorių). Per 2019 metus padidėjo auditorių, kurie dirba vienoje audito įmonėje, dalis – nuo 52 proc. (181 auditoriaus) iki 57 proc. (196 auditorių), tačiau sumažėjo auditorių, kurie dirba daugiau negu vienoje audito įmonėje, skaičius – nuo 15 proc. (54 auditorių) iki 13 proc. (44 auditorių). Atitinkamai auditorių, kurie nedirbo audito įmonėse, skaičius sumažėjo – nuo 33 proc. (116 auditoriai) iki 30 proc. (105 auditorių).

Audito įstatymo nuostatos nedraudžia auditoriams dirbti kitame nei auditas sektoriuje, t. y. kitų sektorių įmonėse, mokslo įstaigose, valstybės institucijose ir pan., išskyrus kitą darbą ar kitas mokamas pareigas, kurių atlikimas prieštarauja TBF Tarptautiniame buhalterių profesionalų etikos kodekse (toliau – Buhalterių profesionalų etikos kodeksas) nustatytiems

6 pav. Auditorių pasiskirstymas pagal darbą audito įmonėse 2019 metais

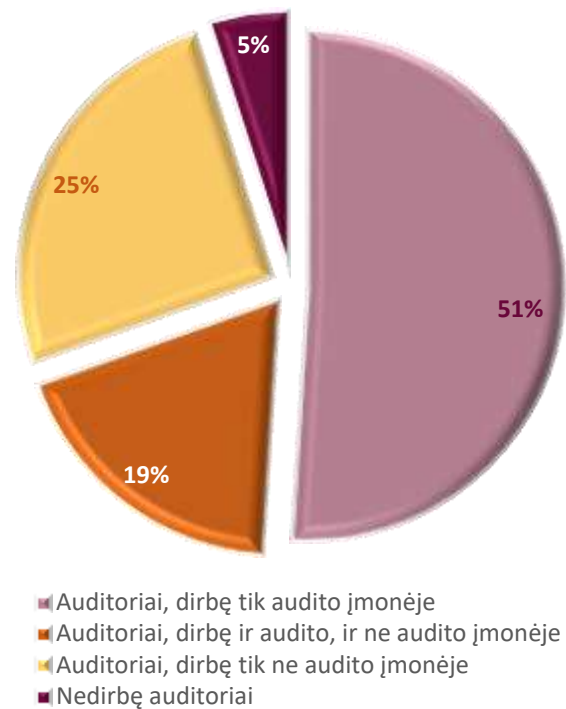

profesinės etikos principams. 2019 metais ne audito įmonėse⁷⁷ dirbo 152 auditoriai, tai sudaro 44 proc. visų auditorių.

2019 metais tik audito įmonėse dirbo 176 auditoriai, tik ne audito įmonėse – 88 auditoriai, ir audito, ir ne audito įmonėse – 64 auditoriai, niekur nedirbo – 17 auditorių (žr. 7 pav.). Lyginant su 2018 metais, sumažėjo niekur nedirbančių auditorių skaičius (nuo 24 iki 17 auditorių) ir auditorių, kurie dirbo tik ne audito įmonėse, skaičius (nuo 93 iki 88 auditorių), tačiau nežymiai padidėjo auditorių, kurie dirbo tik audito įmonėse, skaičius (nuo 174 iki 176 auditorių), ir auditorių, kurie dirbo audito ir ne audito įmonėse, skaičius (nuo 60 iki 64 auditorių).

Pagal Audito įstatymo 19 straipsnio 2 dalies nuostatas, audito įmonės vadovas turi būti auditorius arba valstybės narės auditorius. 2019 metais 167 auditorius (48 proc. visų auditorių) buvo audito įmonių vadovais, o lyginant su 2018 metais šis skaičius sumažėjo nuo 178 iki 167 auditorių. 2017 metais moterys vadovės sudarė 68 proc. (114 moterų vadovių), vyrai – 32 proc. (53 vyrai vadovai). Lyginant su 2018 metais moterų vadovių skaičius mažėjo (nuo 127 iki 114 auditorių), o vyrų – didėjo (nuo 51 iki 53 auditorių). Pažymėtina, kad audito įmonių vadovų amžiaus vidurkis yra 5 metais didesnis, nei bendras visų auditorių amžiaus vidurkis. Moterų audito įmonių vadovių amžiaus vidurkis 2019 metais buvo 58,54 metų, vyrų – 53,49 metų.

7 pav. Auditorių pasiskirstymas pagal darbą audito ir ne audito įmonėse 2019 metais

2019 metų duomenys ir pokyčiai, lyginant su 2018 metais:

- Auditorių skaičius buvo 345 asmenys (sumažėjo ↓1,71 proc.), iš kurių moterų sudarė 70 proc. (sumažėjo ↓2,02 proc.), vyrų – 30 proc. (sumažėjo ↓0,97 proc.).
- Auditorių amžiaus vidurkis buvo 51,62 metų (sumažėjo ↓0,05 proc.), iš kurių moterų amžiaus vidurkis siekė 52,69 metus (padidėjo ↑0,14 proc.), o vyrų – 49,07 metų (sumažėjo ↓0,27 proc.).
- 70 proc. visų auditorių dirbo audito įmonėse.

⁷⁷ Vadovaujantis Audito įstatymo 26 straipsnio 3 dalimi LAR nustato informacijos apie kitą (kitas) nei audito įmonė (įmonės) įmonę (įmones), kurioje (kuriose) dirba auditorius arba kurios (kurių) vadovas jis yra, pateikimo LAR tvarką. Minėtą tvarką reglamentuoja Auditoriaus pažymėjimo išdavimo, galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir galiojimo panaikinimo, informacijos, reikalingos auditorių sąrašui parengti, atnaujinti ir skelbti, pateikimo tvarkos aprašas, kuriame numatyta, kad auditorius privalo pateikti informaciją apie kitą nei audito (pateikiamos visos kitos ne audito įmonės) įmonę, kurioje dirba auditorius arba kurios vadovas jis yra, tačiau ši informacija auditorių sąrašė skelbiama, tik gavus rašytinį auditoriaus sutikimą. Atsižvelgiant į minėtas teisės akto nuostatas ir tai, kad analizuojama tik auditorių sąrašė skelbiama informacija, šioje analizėje neatsispindi auditoriai, kurie nesutiko, kad auditorių sąrašė būtų skelbiama informacija apie kitus ne audito įmonėse esančius darbo santykius.

2 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITORIAUS PADĖJĖJUS

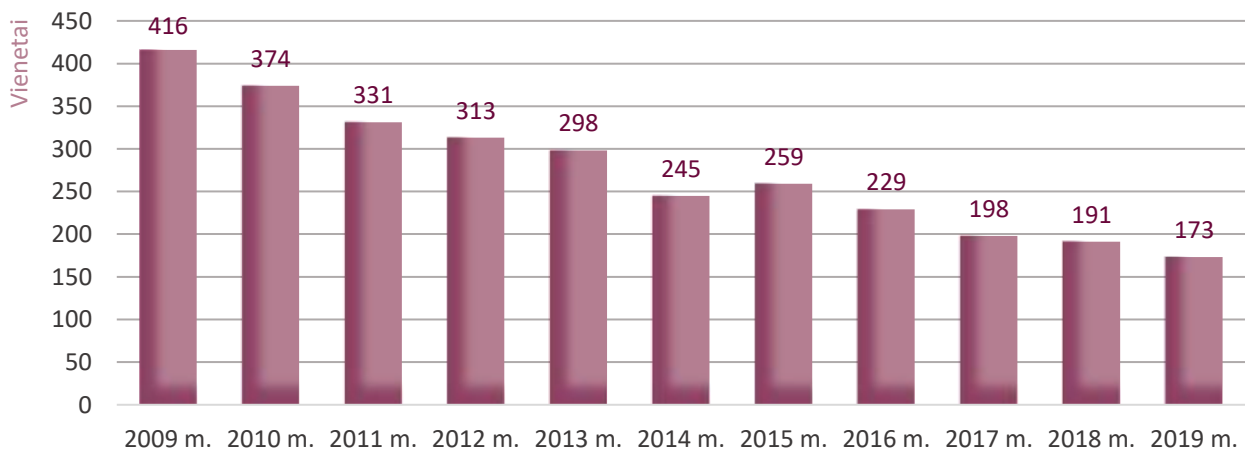
Auditoriaus padėjėjas yra fizinis asmuo, įrašytas į auditoriaus padėjėjų sąrašą ir siekiantis gauti auditoriaus pažymėjimą. Vadovaujantis Audito įstatymo nuostatomis, auditoriaus padėjėjas turi atlikti praktiką audito įmonėje ir (arba) valstybės narės audito įmonėje vadovaujant auditoriui ir (arba) valstybės narės auditoriui, kurie turi ne mažesnę kaip 3 metų auditoriaus stažą, raštu sutinka vadovauti auditoriaus padėjėjo praktikai ir neturi galiojančių poveikio priemonių iki jų paskyrimo vadovauti auditoriaus padėjėjo praktikai dienos (jei, paskyrus vadovauti auditoriaus padėjėjo praktikai, auditoriui skiriama poveikio priemonė, LAR nedelsdami paskiria kitą auditorių, atitinkantį reikalavimus, vadovauti auditoriaus padėjėjo praktikai).

LAR su AVNT yra suderinę ir patvirtinę Auditoriaus padėjėjų praktikos atlikimo tvarkos aprašą, kuris nustato:

- įrašymą į auditoriaus padėjėjų sąrašą ir išbraukimą iš jo;
- auditoriaus padėjėjų sąrašo tvarkymą;
- auditoriaus padėjėjų praktikos atlikimą;
- auditoriaus skyrimą (atleidimą) auditoriaus padėjėjo praktikos vadovu;
- auditoriaus padėjėjų praktikos laiko skaičiavimą;
- auditoriaus padėjėjų praktikos įvertinimą;
- auditoriaus padėjėjų mokymą.

2019 metų pabaigoje į auditoriaus padėjėjų sąrašą buvo įtraukti 173 auditoriaus padėjėjai, ir, lyginti su 2018 metais, auditoriaus padėjėjų sąrašė buvo 18 asmenų mažiau (žr. 8 pav.). Per paskutinius dešimt metų auditoriaus padėjėjų skaičius nuolat mažėja išskyrus 2015 metus, kai auditoriaus padėjėjų skaičius padidėjo ↑5,7 proc., lyginant su 2014 metais. Lyginant su 2009 metais, 2019 metais auditoriaus padėjėjų skaičius sumažėjo ↓58,41 proc.

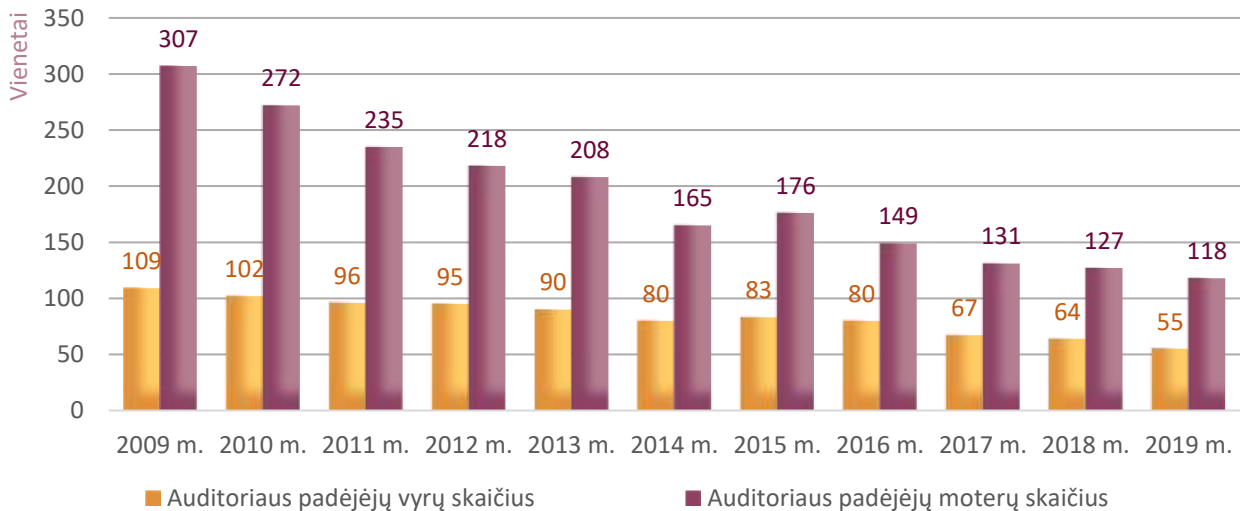
8 pav. Auditoriaus padėjėjų skaičius 2009–2019 metais

Kaip tarp auditorių, taip ir tarp auditoriaus padėjėjų moterys sudaro daugumą ir jos dažniau teikia prašymus įrašyti į auditoriaus padėjėjų sąrašą. 2019 metais (žr. 9 pav.) auditoriaus padėjėjų moterų buvo 68 proc. (118 moterų), vyrų – 32 proc. (55 vyrai). Nors moterys dažniau teikia prašymus įrašyti į auditoriaus padėjėjų sąrašą, bet jos taip pat dažniau teikia prašymus išbraukti arba yra braukiamos pagal Auditoriaus padėjėjų praktikos atlikimo tvarkos aprašo nuostatas iš auditoriaus padėjėjų sąrašo. Didžiausias auditoriaus padėjėjų moterų skaičiaus sumažėjimas pastebimas 2014 metais (sumažėjo 43 asmenimis palyginti su 2013 metais), taip pat gerokai mažėjo auditoriaus padėjėjų moterų skaičius 2010 metais (sumažėjo 35 asmenimis palyginti su 2009 metais) ir 2011 metais (sumažėjo 37 asmenimis palyginti su 2010 metais). Auditoriaus padėjėjų vyrų skaičius kiekvienais metais kinta nežymiai, didžiausi pokyčiai pastebimi 2014 metais, kai auditoriaus padėjėjų vyrų skaičius sumažėjo 10 asmenų lyginant su

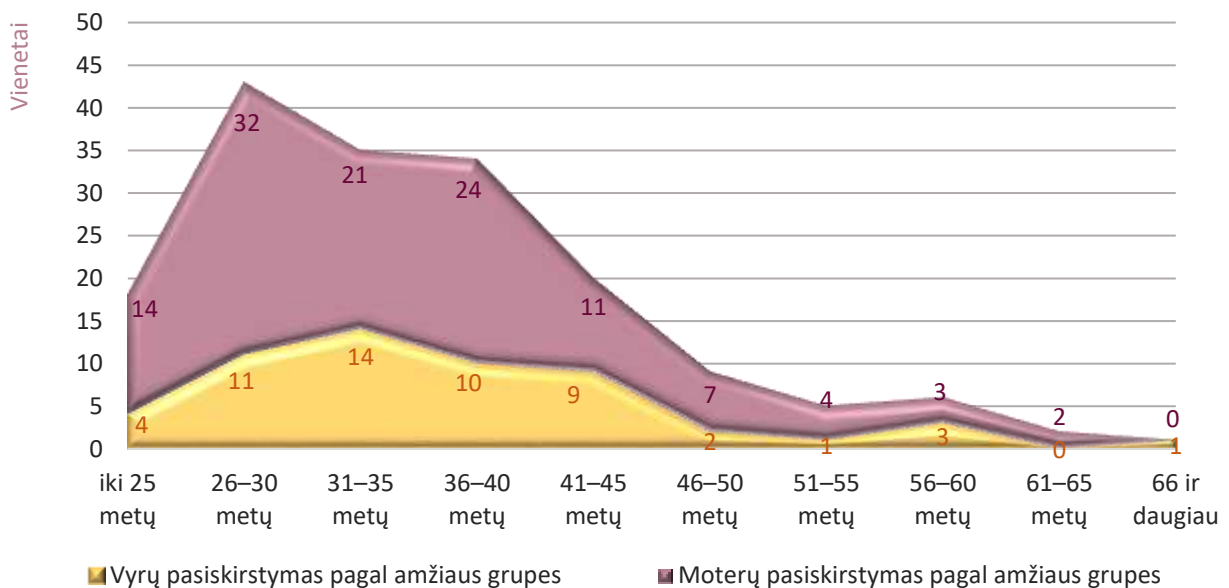
2013 metais, ir 2017 metais – kai sumažėjo 13 asmenų, lyginant su 2016 metais. Pastebima, kad nuo 2009 metų iki 2014 metų skirtumas tarp auditoriaus padėjėjų moterų ir auditoriaus padėjėjų vyrų skaičiaus nežymiai, bet nuolat mažėjo, tačiau 2015, 2017 ir 2019 metais skirtumas, nors ir nežymiai, bet vėl didėjo. 2019 metais auditoriaus padėjėjų moterų ir auditoriaus padėjėjų vyrų skaičius sumažėjo po lygiai (po 9 asmenis).

9 pav. Auditoriaus padėjėjų vyrų ir moterų skaičiaus pasiskirstymas 2009–2019 metais

2019 metais vidutinis auditorių padėjėjų amžius buvo 35,99 metai ir, lyginant su 2018 metais nežymiai padidėjo (2018 metais vidutinis auditorių amžius buvo 35,40 metai). Auditoriaus padėjėjų moterų vidutinis amžius, kuris siekė 35,44 metus, buvo mažesnis negu auditoriaus padėjėjų vyrų, kurių vidutinis amžius buvo 37,17 metai (žr. 10 pav.).

10 pav. Auditoriaus padėjėjų vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2019 metais

Auditoriaus padėjėjų moterų vidutinis amžius 2019 metais nežymiai sumažėjo (2018 metais vidutinis auditoriaus padėjėjų moterų amžius buvo 35,99 metai), o vyrų priešingai – padidėjo ↑2 metais (nuo 2018 metais buvusio vidutinio auditoriaus padėjėjų vyrų 35,18 metų amžiaus iki 2019 metais – 37,17

metų amžiaus). Lyginant su 2018 metais, didžiausi pokyčiai pastebimi auditoriaus padėjėjų nuo 31 iki 35 metų amžiaus grupėje. Minėtoje grupėje auditoriaus padėjėjų moterų skaičius, lyginant su 2018 metais, sumažėjo ↓13 asmenų, auditoriaus padėjėjų vyrų – ↓6 asmenimis.

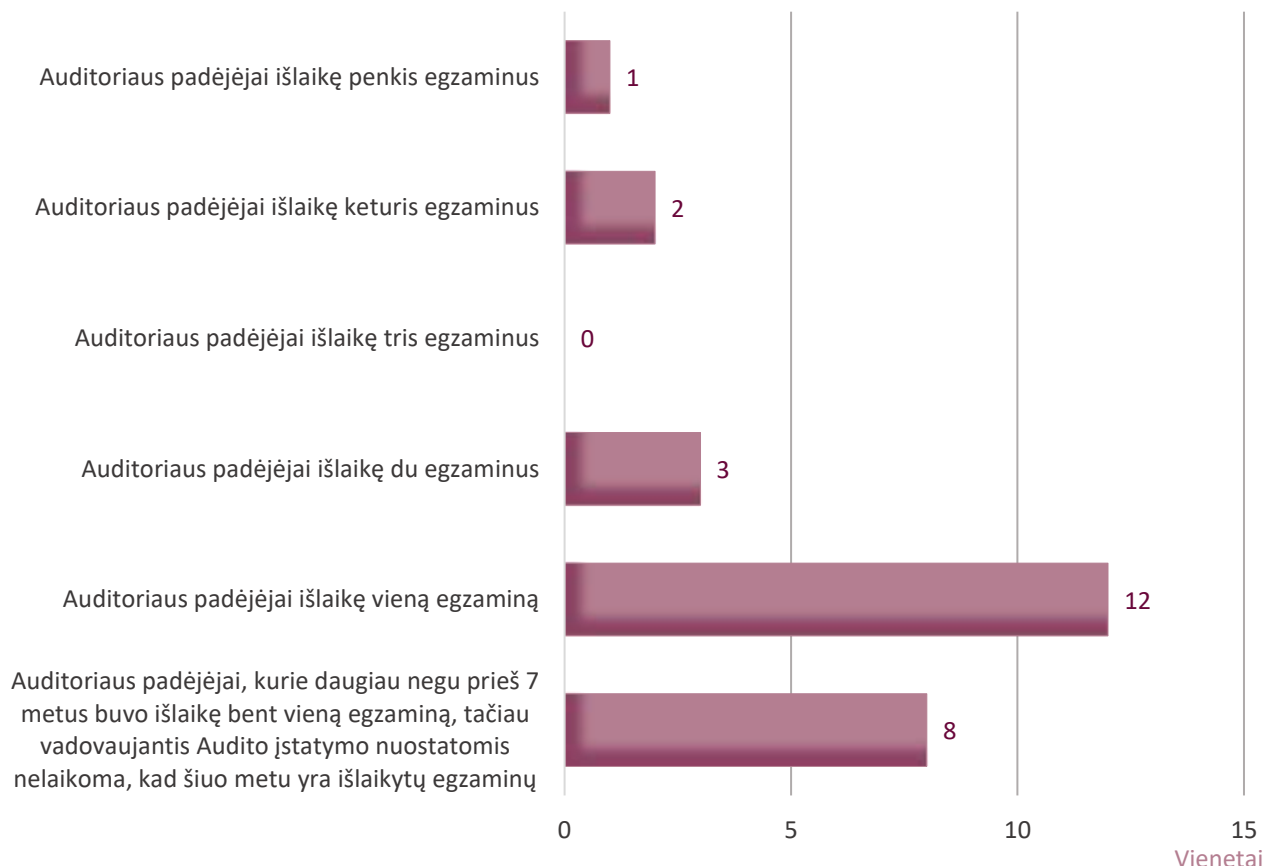
LAR kiekvienais metais organizuoja egzaminus, o auditoriaus padėjėjai siekdami laikyti minėtus egzaminus, kasmet nuo balandžio 1 d. iki balandžio 20 d. LAR gali pateikti prašymą ir papildomus dokumentus laikyti einamųjų metų egzaminams.

Auditoriaus padėjėjai, siekdami gauti auditoriaus pažymėjimą, turi išlaikyti šiuos egzaminus:

- bendrąjį⁸;
- teisės;
- mokesčių;
- apskaitos;
- audito.

Iš 2019 metais auditoriaus padėjėjų sąrašė esančių asmenų vos 10 proc. kada nors yra bandę laikyti egzaminus ir bent vieną yra išlaikę, o 33,5 proc. tiesiog yra bandę laikyti, bet nebūtinai išlaikę egzaminus. Tačiau vadovaujantis Audito įstatymo 9 straipsnio 4 punktu, asmuo, siekdamas gauti auditoriaus pažymėjimą, egzaminus privalo išlaikyti per ne ilgesnį kaip 7 metų laikotarpį, todėl iš minėtų 10 proc., laikoma, kad 5 proc. asmenų nėra išlaikę nė vieno egzamino, nes yra praėję daugiau negu 7 metai nuo egzamino (egzaminų) išlaikymo dienos (žr. 11 pav.). 2019 metais 1 auditoriaus padėjėjas yra išlaikęs visus 5 egzaminus, tačiau neturi 3 metų patvirtintos⁹ auditoriaus padėjėjo praktikos, todėl dar negalėjo būti išduotas auditoriaus pažymėjimas.

11 pav. Auditoriaus padėjėjų, išlaikiusių egzaminus, skaičius

⁸ Bendrąjį egzaminą visą ar kelias sritis galima ne tik laikyti LAR rengiamų egzaminų metu, bet ir užsiskaityti, vadovaujantis Kvalifikacinių LAR narių egzaminų organizavimo ir laikymo tvarkos aprašo nuostatomis.

⁹ Vadovaujantis Auditoriaus padėjėjų praktikos atlikimo tvarkos aprašu, į auditoriaus padėjėjo praktikos laikotarpį yra įskaičiuojami tik tie laikotarpiai, kurie yra patvirtinami minėto tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

2019 metų duomenys ir pokyčiai, lyginant su 2018 metais:

- Auditoriaus padėjėjų skaičius buvo 173 asmenys (sumažėjo ↓9,42 proc.), iš kurių moterų sudarė 68 proc. (sumažėjo ↓7,09 proc.), vyrų – 32 proc. (sumažėjo ↓14,06 proc.).
- Auditoriaus padėjėjų amžiaus vidurkis buvo 35,99 metų (padidėjo ↑1,67 proc.), iš kurių moterų amžiaus vidurkis siekė 35,44 metus (sumažėjo ↓1,51 proc.), o vyrų – 37,17 metų (padidėjo ↑5,67 proc.).
- 10 proc. visų auditoriaus padėjėjų yra bandę laikyti egzaminus ir laikoma, kad bent vieną yra išlaikę.
- 14 auditoriaus padėjėjų suteikti auditoriaus vardai (↑2,5 karto daugiau negu 2018 metais).

3 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITO ĮMONES

Audito įmonė – tai į audito įmonių sąrašą įrašyta įmonė. Vadovaujantis Audito įstatymo nuostatomis įmonė gali pradėti audito veiklą tik tada, kai LAR sprendimu ji įrašoma į audito įmonių sąrašą. Į audito įmonių sąrašą gali būti įrašytos Lietuvos Respublikoje (toliau – LR) įregistruotos įmonės ir valstybių narių audito įmonės, įsteigusios LR filialus, ir kitos valstybių narių audito įmonės, pageidaujanti atlikti auditą LR teisės aktų nustatyta tvarka.

Iki 2011 m. balandžio 28 d. auditoriai pagal Audito įstatymo 27 straipsnio reikalavimus galėjo auditus atlikti tik būdami individualios įmonės (toliau – IĮ) savininkais, tikrosios ūkinės bendrijos (toliau – TŪB) ar komandinės ūkinės bendrijos (toliau – KŪB) tikraisiais nariais arba dirbdami audito įmonėje. Po Audito įstatymo 1, 2, 5, 6, 8, 9, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 30, 32, 33, 34, 43, 44, 49, 50, 58, 59 straipsnių ir Įstatymo priedo pakeitimo ir papildymo įstatymo, įsigaliojusio nuo 2011 m. balandžio 28 d., auditoriai gali registruoti individualią veiklą ir užsiregistravę į audito įmonių sąrašą praktikuoti savarankiškai. Vadovaujantis Audito įstatymo nuostatomis auditoriams, kurie audito veikla verčiasi savarankiškai, mutatis mutandis taikomos minėto įstatymo nuostatos, reglamentuojanti audito įmonių veiklą. 2019 metais auditorių, kurie audito veikla vertėsi savarankiškai, buvo 2.

LAR prieš priimdami sprendimą įrašyti įmonę į audito įmonių sąrašą LR juridinių asmenų registre (toliau – juridinių asmenų registras) patikrina įmonės įregistravimą ir kitus duomenis ir, įsitikina, kad įmonė atitinka Audito įstatymo 18, 19, 20 ir 21 straipsnių reikalavimus. Vadovaujantis Audito įstatymo 18 straipsniu įmonei **audito įmonės pažymėjimas išduodamas, jeigu ji:**

- yra nepriekaištingos reputacijos, kaip numato Audito įstatymo 20 straipsnio¹⁰ nuostatos;
- yra apdraudusi įmonės civilinę atsakomybę Audito įstatymo 21 straipsnyje¹¹ nustatyta tvarka;
- yra įregistruota juridinių asmenų registre ir jos buveinė yra LR;
- tenkina Audito įstatymo 19 straipsnyje nustatytus reikalavimus:
 - ✓ dalyviai, kuriems priklauso daugiau kaip 3/4 balsavimo teisių, turi būti auditoriai ir (arba) valstybių narių auditoriai, ir (arba) audito įmonės, ir (arba) valstybių narių audito įmonės. Jeigu audito įmonė yra IĮ, jos savininkas turi būti auditorius;
 - ✓ vadovas turi būti auditorius arba valstybės narės auditorius;
 - ✓ jeigu audito įmonėje yra sudaroma valdyba, daugiau kaip pusė valdybos narių turi būti auditoriai ir (arba) valstybių narių auditoriai. Jeigu valdyba sudaroma iš dviejų narių, vienas iš jų turi būti auditorius arba valstybės narės auditorius;
 - ✓ audito įmonės vadovaujamas pareigas einančiais asmenimis, dalyviais, kurie nėra auditoriai, negali būti asmenys, kurie buvo pripažinti kaltais dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo nuosavybei, turtinėms teisėms, turtiniams interesams, elektroninių duomenų ar informacinių sistemų saugumui, ekonomikai, verslo tvarkai, finansų sistemai, valstybės tarnybai arba viešiesiems interesams ir kurių teistumas neišnykęs arba nepanaikintas.

¹⁰ „Audito įmonė nėra laikoma nepriekaištingos reputacijos, jeigu dėl jos arba jos patronuojančiosios įmonės yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą nuosavybei, turtinėms teisėms, turtiniams interesams, ekonomikai, verslo tvarkai, finansų sistemai, viešiesiems interesams, teisingumui arba visuomenės saugumui arba per pastaruosius 3 metus yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis už kitą tyčinę nusikalstamą veiklą ir jos teistumas neišnykęs arba nepanaikintas, taip pat jeigu audito įmonei buvo paskirta Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 6 punkte numatyta poveikio priemonė – išduotos licencijos ar leidimo vykdyti veiklą panaikinimas ir nuo šios poveikio priemonės paskyrimo neprėjo penkeri metai“.

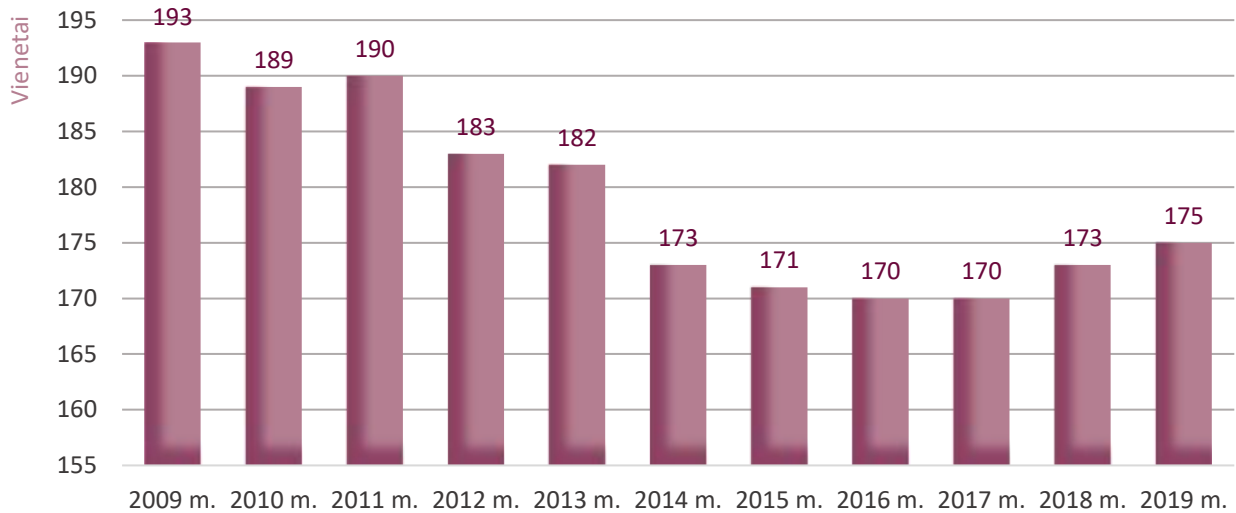
¹¹ „1. Audito įmonė privalo apdrausti savo civilinę atsakomybę profesinės civilinės atsakomybės draudimu. Profesinės civilinės atsakomybės draudimo sutartis sudaroma Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka ir vadovaujantis Audito įmonių profesinės civilinės atsakomybės draudimo tvarkos aprašu, <...>.

2. Jeigu audito įmonė atlieka auditą ne viešojo intereso įmonėse, metinė profesinės civilinės atsakomybės draudimo suma turi būti ne mažesnė kaip 29 000 eurų. <...>.

3. Jeigu audito įmonė atlieka auditą viešojo intereso įmonėse, profesinės civilinės atsakomybės draudimo suma turi būti ne mažesnė kaip 58 000 eurų vienam draudžiamajam įvykiui ir 145 000 eurų visiems draudžiamiesiems įvykiams per metus. <...>.

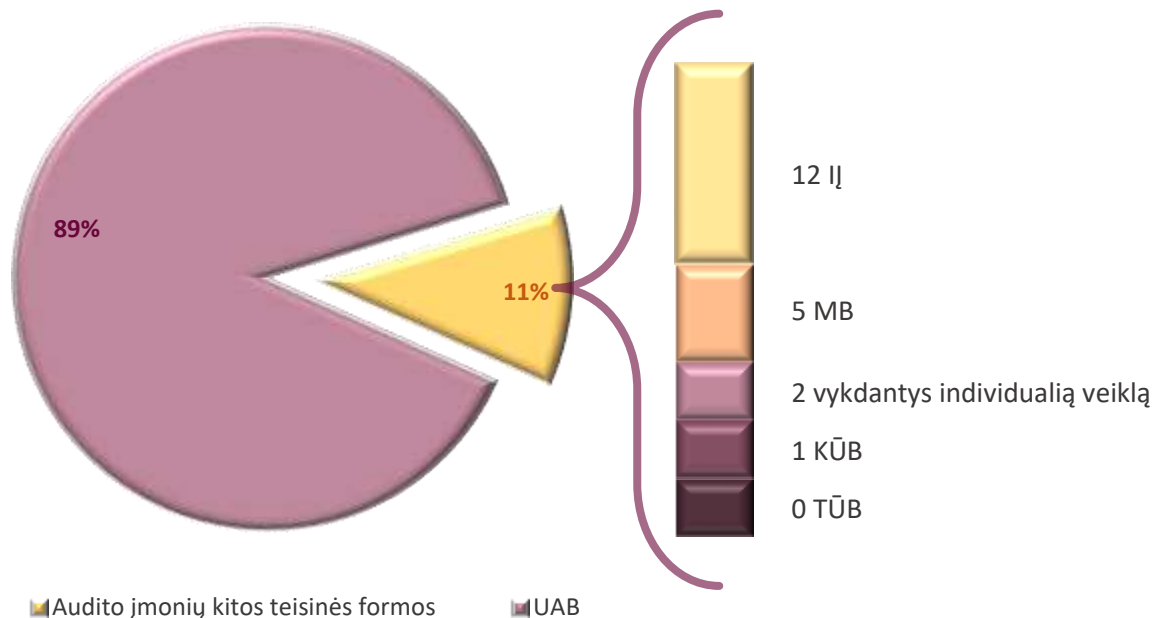
2019 metų pabaigoje audito įmonių sąraše buvo 175 audito įmonės (žr. 12 pav.), t. y. skaičius neženkliai padidėjo lyginant su 2018 metais, tačiau per paskutinius dešimt metų audito įmonių skaičius sumažėjo ↓9,33 proc., nors nuo 2017 metų pastebimas nežymus audito įmonių skaičiaus augimas.

12 pav. Audito įmonių skaičiaus pokytis 2009–2019 metais

Paskutinius dešimt metų didžioji audito įmonių dalis yra uždarnosios akcinės bendrovės (toliau – UAB). 2019 metais UAB buvo 89 proc. visų audito įmonių, IĮ – 7 proc., mažųjų bendrijų¹² (toliau – MB) – 3 proc., auditorių vykdančių individualią veiklą ir KŪB – 2 proc., o TŪB 2019 metais nebuvo (žr. 13 pav. ir 1 lentelę).

13 pav. Audito įmonių pasiskirstymas pagal teisinę formą 2019 metais

Po 2011 m. balandžio 28 d. įsigaliojusios Audito įstatymo redakcijos, auditoriai nesusidomėjo galimybe audito veiklą vykdyti individualiai, tai rodo nuo 2011 metų svyruojantys skaičiai nuo 0 iki 2 auditorių vykdančių individualią veiklą (žr. 1 lentelę). Taip pat nuo 2018 metų nebėra audito įmonių su

¹² 2013 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojus LR mažųjų bendrijų įstatymui, atsirado dar viena teisinė įmonių forma – MB.

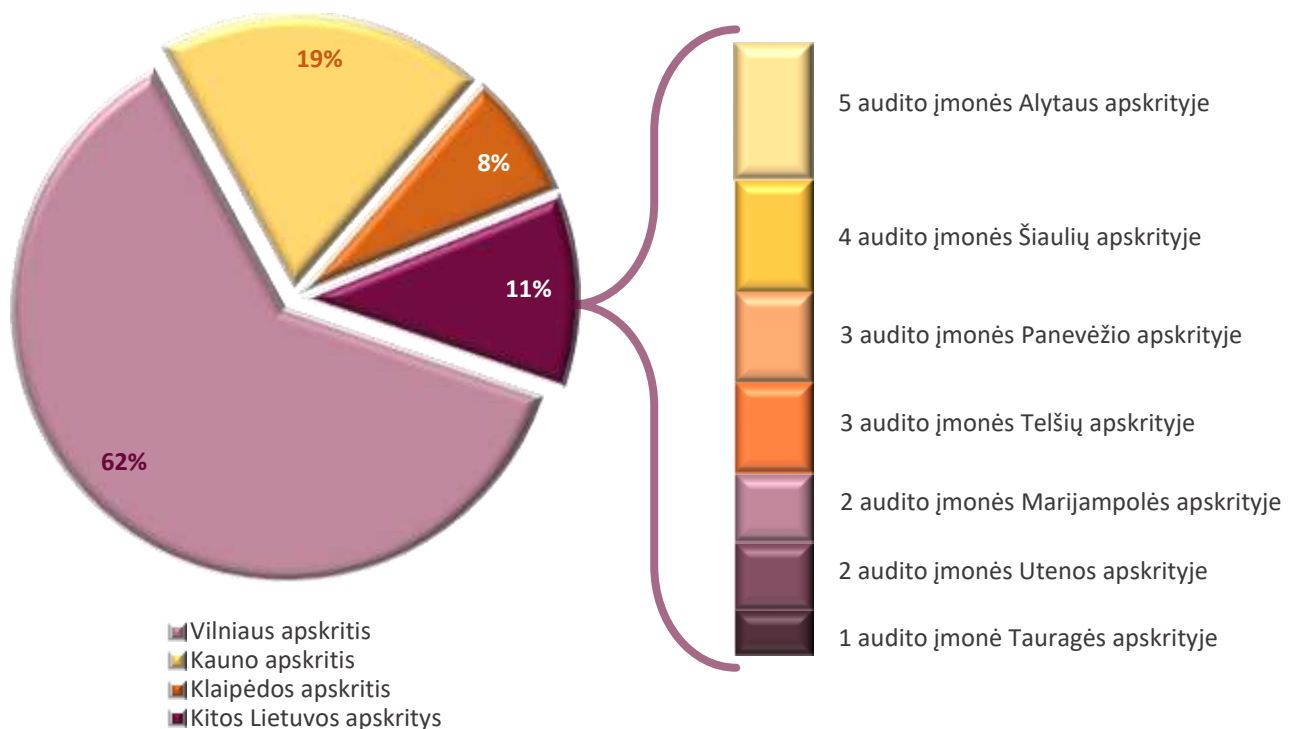
TŪB teisine forma, tačiau 2019 metais į audito įmonių sąrašą buvo įrašyta viena audito įmonė su KŪB teisine forma. Audito įmonių su MB teisine forma nuo 2015 metų nežymiai didėja, o IĮ nežymiai svyruoja – po 1 ar 2 sumažėja arba po 1 padidėja.

1 lentelė. Audito įmonių pasiskirstymas pagal teisinę formą 2009–2019 metais

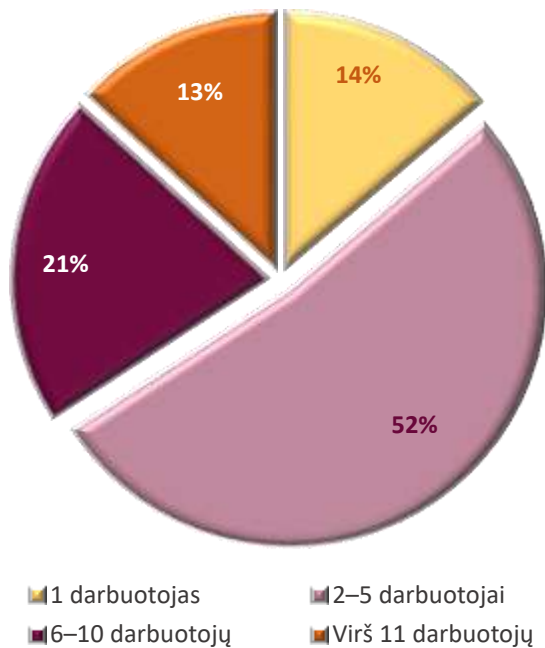
Metai	Vykdančių individualią veiklą skaičius	UAB skaičius	TŪB skaičius	IĮ skaičius	MB skaičius	KŪB skaičius	Iš viso audito įmonių
2009 m.	-	151	2	40	-	0	193
2010 m.	-	166	1	22	-	0	189
2011 m.	1	168	1	20	-	0	190
2012 m.	1	163	1	18	-	0	183
2013 m.	1	163	1	15	2	0	182
2014 m.	0	157	1	14	1	0	173
2015 m.	0	157	1	12	1	0	171
2016 m.	0	154	1	13	2	0	170
2017 m.	0	154	1	13	2	0	170
2018 m.	2	157	0	11	3	0	173
2019 m.	2	155	0	12	5	1	175

62 proc. audito įmonių įkurta Vilniaus apskrityje, 19 proc. – Kauno, 8 proc. – Klaipėdos, 11 proc. – kitose Lietuvos apskrityse (žr. 14 pav.). Audito įmonių pasiskirstymas Lietuvos apskrityse kinta nežymiai. Lyginant su 2018 metais, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse sumažėjo po ↓1 arba ↓2 audito įmones, o Vilniaus ir Telšių apskrityse – padidėjo ↑4 (Vilniaus apskritis) ir ↑2 (Telšių apskritis) audito įmonėmis.

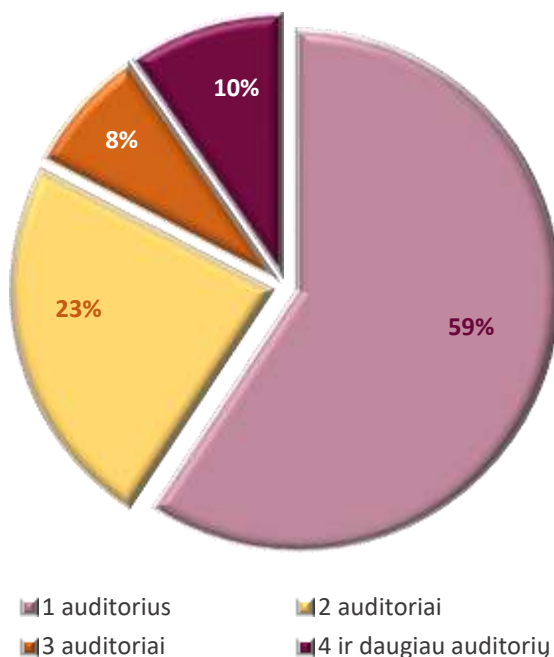
14 pav. Audito įmonių pasiskirstymas Lietuvos apskrityse 2019 metais

15 pav. Audito įmonių pasiskirstymas pagal jose dirbančių darbuotojų skaičių 2019 metais

16 pav. Audito įmonių pasiskirstymas pagal jose dirbančių auditorių skaičių 2019 metais

2019 m. gruodžio 31 d. audito įmonių sąraše buvo 175 audito įmonės, tačiau 8 audito įmonės nepateikė audito įmonių metinių ataskaitų, todėl toliau yra nagrinėjami tik 167 audito įmonių pateikti duomenys. 2019 metais audito įmonių pasiskirstymas pagal darbuotojų skaičių kaip ir kiekvienais metais nežymiai keičiasi (audito įmonių skaičiaus pokytis svyruoja nuo 0 iki 5 audito įmonių). 2019 metais, kaip ir ankstesniais laikotarpiais, didžioji dalis audito įmonių buvo įdarbinusi 2–5 darbuotojus (žr. 15 pav.).

Audito įstatymas numato, kad visos audito įmonės privalo vadovautis 1-ojo TKKS nuostatomis diegiant audito įmonėje vidaus kokybės kontrolės sistemą. Audito įmonė siekdama atitikti 1-ojo TKKS reikalavimus privalo sukurti ir palaikyti kokybės kontrolės sistemą, kuri suteiktų pakankamą užtikrinimą, kad:

- audito įmonė ir jos personalas atitinka profesinius standartus¹³, taikomus teisinius bei priežiūros reikalavimus; ir
- audito įmonės ar užduoties partnerių¹⁴ pateikiamos ataskaitos yra tinkamos pagal aplinkybes.

1-ajame TKKS iš daugelio reikalavimų numatyta, kad audito įmonės privalo vykdyti užduoties kokybės kontrolės peržiūrą¹⁵ prieš auditoriaus išvados pasirašymą pagal numatytus kriterijus ir stebėseną¹⁶. Užduoties kokybės kontrolės peržiūrą ir užbaigtos užduoties patikrinimą (stebėsenos proceso dalis) privalo atlikti auditorius nedalyvavęs užduoties atlikime. Audito įmonės, siekdamos įgyvendinti minėtus reikalavimus labiau linkusios sudaryti ne darbo sutartį su kitais auditoriais, o paslaugų teikimo sutartis su auditoriumi, nedirbančiu audito įmonėje, arba kita audito įmone dėl užduoties kokybės kontrolės peržiūros ir (ar) užbaigtos užduoties patikrinimo, nes audito įmonių, kuriose dirba 1 auditorius 2019 metais buvo 59 proc. (žr. 16 pav.).

¹³ TBF Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos rengiami ir tvirtinami standartai.

¹⁴ Užduoties partneris – partneris ar kitas audito įmonės darbuotojas, atsakingas už užduotį, jos atlikimą ir už audito įmonės vardu pateikiamą ataskaitą, kuriam, kai reikalaujama, atitinkamus įgaliojimus suteikia profesinės, teisinės arba priežiūros institucijos.

¹⁵ Užduoties kokybės kontrolės peržiūra – procesas, skirtas ataskaitos skelbimo dieną ar iki jos reikšmingiems užduoties grupės priimtiems sprendimams ir rengiant ataskaitą jos padarytoms išvadoms objektyviai įvertinti. Užduoties kokybės kontrolės peržiūros procesas taikomas atliekant įmonių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, finansinių ataskaitų auditą ir kitoms užduotims, jei tokių yra, kurioms, audito įmonės nuomone, reikalinga užduoties kokybės kontrolės peržiūra.

¹⁶ Stebėseną – nuolatinis audito įmonės kokybės kontrolės sistemos nagrinėjimo ir vertinimo procesas, kurį vykdančios periodiškai patikrinamos pasirinktos atliktos užduotys (ne rečiau kaip kas trejus metus), skirtos audito įmonei gauti pakankamą užtikrinimą, kad jos kokybės kontrolės sistema yra efektyvi.

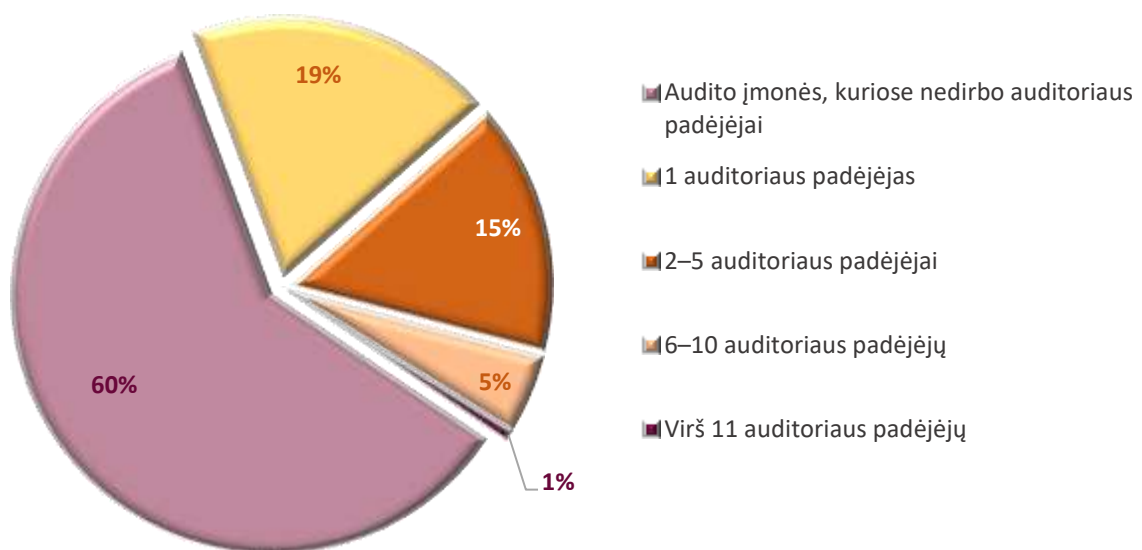
Lietuvoje veikia keturios didžiosios audito įmonės (toliau – didysis audito įmonių ketvertas):

- UAB „DELOITTE LIETUVA“;
- UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ „ERNST & YOUNG BALTIC“
- „KPMG Baltics“, UAB;
- uždaroji akcinė bendrovė „PricewaterhouseCoopers“.

Didžiojo audito įmonių ketverto sudėtis paskutinius 10 metų nesikeitė, o minėtose audito įmonėse dirbančių auditorių skaičius 2019 metais svyravo nuo 7 iki 11 ir buvo panašus kaip ir 2018 metais.

2019 metais 67 audito įmonėse (40 proc. visų audito įmonių) dirbo į LAR tvarkomą auditoriaus padėjėjų sąrašą įtraukti auditoriaus padėjėjai (žr. 17 pav.). Lyginant su 2018 metais, audito įmonių, kuriose dirbo auditoriaus padėjėjai skaičius sumažėjo nuo 71 iki 67 asmenų.

17 pav. Audito įmonių pasiskirstymas pagal jose dirbančių auditoriaus padėjėjų skaičių 2019 metais

2019 metų duomenys ir pokyčiai, lyginant su 2018 metais:

- Audito įmonių skaičius buvo 175 (sumažėjo ↓1,16 proc.).
- 89 proc. visų audito įmonių yra UAB (↓sumažėjo 1,27 proc.).
- 62 proc. visų audito įmonių veikia Vilniaus apskrityje (↑padidėjo 3,85 proc.).
- 52 proc. visų audito įmonių dirba 2–5 darbuotojai (↓sumažėjo 5,43 proc.).
- 69 proc. visų audito įmonių dirba 1 auditorius (↑padidėjo 2,06 proc.).

4 DALIS. INFORMACIJA APIE ATLIKTUS FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITUS

Auditas – tai nepriklausomas audituojamos įmonės finansinių ataskaitų patikrinimas ir auditoriaus išvados pateikimas vadovaujantis teisės aktų, reglamentuojančių audito atlikimą, reikalavimais.

Audito įstatymo 32 straipsnyje yra apibrėžti šie **audito tikslai**:

- nustatyti, ar finansinės ataskaitos visais reikšmingais atvejais tikrai ir teisingai parodo audituojamos įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus pagal taikomus finansinės atskaitomybės reikalavimus;
- nustatyti, ar finansinės ataskaitos parengtos pagal teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą.

Taip pat minėtame Audito įstatymo straipsnyje numatyta, kad atlikdami pelno siekiančių juridinių asmenų auditą, auditorius arba audito įmonė taip pat:

- **pateikia nuomonę, ar metinis pranešimas** (konsoliduotasis metinis pranešimas), kiek nurodyta Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme (toliau – Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas) (Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatyme (toliau – Įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymas)), **arba įmonės veiklos ataskaita**, nurodyta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme (toliau – Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas), **parengti laikantis teisės aktų reikalavimų**;
- **pateikia nuomonę, ar metiniame pranešime** (konsoliduotajame metiniame pranešime), kiek nurodyta Įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme (Įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatyme), **arba įmonės veiklos ataskaitoje**, nurodytoje Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme, **pateikti finansiniai duomenys atitinka metinių finansinių ataskaitų** (metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų) **duomenis**;
- **nurodo, ar atsižvelgiant į finansinių ataskaitų audito metu gautą informaciją ir įgytą supratimą apie įmonę bei jos aplinką metiniame pranešime** (konsoliduotajame metiniame pranešime), kiek nurodyta Įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme (Įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatyme), **arba įmonės veiklos ataskaitoje**, nurodytoje Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme, **nustatyta reikšmingų iškraipymų**. Jeigu iškraipymų nustatyta, nurodomas jų pobūdis.

Vadovaujantis Audito įstatymo 32 straipsniu, kai yra atliekamas pelno nesiekiančių juridinių asmenų auditas, auditorius arba audito įmonė nustato ir auditoriaus išvadoje nurodo, ar metiniame pranešime arba veiklos ataskaitoje, jeigu pagal teisės aktų reikalavimus jie rengiami, pateikti finansiniai duomenys atitinka metinių finansinių ataskaitų duomenis.

Vadovaujantis Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo nuostatomis **auditas privalomas šioms įmonėms**:

- Valstybės ir savivaldybės įmonėse, kurios nelaikomos viešojo intereso įmonėmis pagal Audito įstatymą;
- viešojo intereso įmonėse:
 - ✓ įmonė, kurios vertybiniais popieriais prekiaujama LR ir (arba) valstybės narės reguliuojamoje rinkoje;
 - ✓ bankas ir Centrinė kredito unija;
 - ✓ finansų maklerio įmonė;
 - ✓ kolektyvinio investavimo subjektas, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme, pensijų fondas, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme, profesinių pensijų fondas, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatyme;

- ✓ valdymo įmonė, kuri valdo bent vieną Audito įstatymo 2 straipsnio 32 dalies 5 punkte nustatytą subjektą, profesinių pensijų fondo (fondų) dalyvių asociacija;
- ✓ draudimo įmonė, perdraudimo įmonė;
- ✓ valstybės įmonė ir (ar) savivaldybės įmonė, kurių ne mažiau kaip du rodikliai paskutinę finansinių metų dieną ne mažiau kaip 2 finansinius metus iš eilės viršija dydžius, nurodytus Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje, akcinė bendrovė ir (ar) UAB, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šių bendrovių visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso valstybei ir (arba) vienai ar kelioms savivaldybėms ir kurių ne mažiau kaip du rodikliai paskutinę finansinių metų dieną ne mažiau kaip 2 finansinius metus iš eilės viršija dydžius, nurodytus Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje;
- ✓ geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas, paviršinių nuotekų tvarkytojas, energetikos įmonė, kurių teikiamų paslaugų kainos yra valstybės reguliuojamos ir kurių ne mažiau kaip du rodikliai paskutinę finansinių metų dieną ne mažiau kaip 2 finansinius metus iš eilės viršija dydžius, nurodytus Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje, ir kurių pajamos iš veiklos arba veiklų, kurių kainos yra valstybės reguliuojamos, sudaro daugiau kaip pusę visų įmonės pajamų;
- akcinėse bendrovėse (toliau – AB);
- UAB, kuriose akcininkė yra valstybė ir (arba) savivaldybė;
- UAB, kurių prekių (paslaugų) kainos reguliuojamos įstatymų nustatyta tvarka, turi būti atliktas auditas;
- UAB, kooperatinėse bendrovėse (kooperatyvuose), TŪB ir KŪB, kuriose visi tikrieji nariai yra AB ar UAB, jeigu jų ne mažiau kaip du rodikliai paskutinę finansinių metų dieną viršija šiuos dydžius:
 - ✓ balanse nurodyto turto vertė – 1 800 000 eurų;
 - ✓ pardavimo grynosios pajamos per ataskaitinius finansinius metus – 3 500 000 eurų;
 - ✓ vidutinis metinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą per ataskaitinius finansinius metus – 50 darbuotojų.

Audito įstatymas taip pat numato, kad audituojamos įmonės, taip pat ir viešojo intereso įmonės auditas nesuteikia užtikrinimo dėl audituojamos įmonės veiklos tęstinumo ateityje ar užtikrinimo dėl to, kaip veiksmingai audituojamos įmonės vadovas arba kolegialus valdymo organas tvarkė ar tvarkys įmonės reikalus.

Remiantis valstybės įmonės Registrų centro duomenimis, 2019 m. gruodžio 31 d. juridinių asmenų (neišregistruotų) skaičius Lietuvoje siekė 241 499. Iš viso per 2018 metus Lietuvoje atlikti 4 195 auditai (neskaičiuojant tarpinių finansinių ataskaitų auditų (toliau – tarpinis auditas) ir konsoliduotų finansinių ataskaitų auditų (toliau – konsoliduotas auditas)), t. y. audituotų įmonių dalis sudaro 1,74 proc. visų neišregistruotų juridinių asmenų.

Audito įmonės 2019 metais iš viso atliko 4 596 auditus (žr. 2 lentelę) ir tai yra ↑1,73 proc. daugiau negu 2018 metais. Pastebėtina, kad 2019 metais, lyginant su 2018 metais, sumažėjo šių įmonių auditų skaičius: valstybės ir savivaldybės įmonėse – ↓19,18 proc., kitose įmonėse, kurioms auditas neprivalomas – ↓9,81 proc. Tačiau kitais atvejais auditų skaičius augo, o ypač viešojo intereso įmonių – ↑8,94 proc., kitose įmonėse, kurioms privalomas auditas – ↑8,78 proc., UAB, kurioms privalomas auditas, – ↑5,19 proc.

2 lentelė. 2019–2018 metais atliktų auditų skaičius ir jų pokytis proc.

	2019 m.	2018 m.	Pokytis, proc.
Viešojo intereso įmonėse (įtraukinat ir konsoliduotus auditus)	195	179	8,94
Kitose AB	178	175	1,71
Valstybės ir savivaldybių įmonėse	118	146	-19,18

UAB, kurioms privalomas auditas	2 677	2 545	5,19
Kitose įmonėse, kurioms privalomas auditas	285	262	8,78
Kitose įmonėse, kurioms auditas neprivalomas	772	856	-9,81
Konsoliduoti auditai, išskyrus viešojo intereso įmonėse	324	315	2,86
Tarpiniai auditai	46	36	27,78
Iš viso atlikta auditų Lietuvoje:	4 595	4 514	1,79
Atlikti auditai užsienyje	1	4	-75,00
Iš viso atlikta auditų:	4 596	4 518	1,73

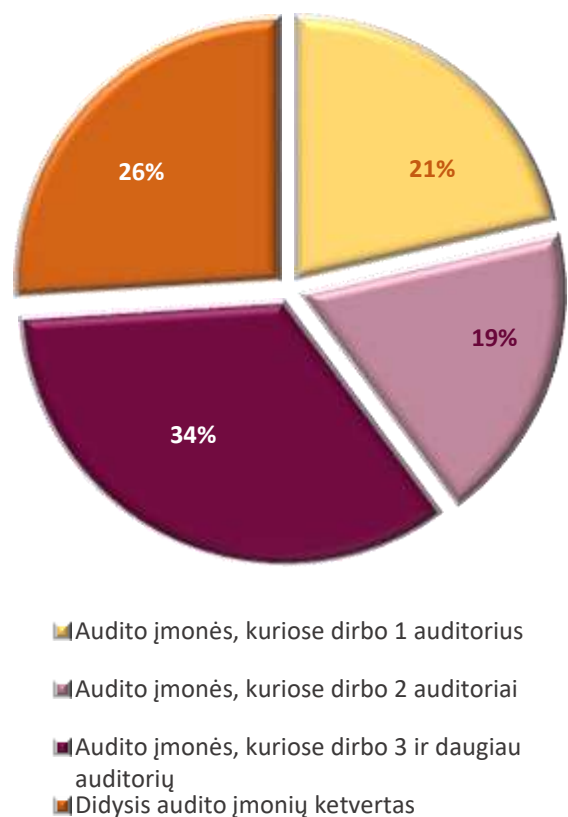
2019 metais daugiausia auditų atliko audito įmonės, kuriose dirbo 3 ir daugiau auditorių ir didysis audito įmonių ketvertas, kurios atitinkamai atliko po 34 proc. ir 26 proc. visų auditų (žr. 18 pav.).

Palyginti su 2018 metais, 2019 metais atliktų auditų skaičius didėjo audito įmonėse, kuriose dirbo 3 ir daugiau auditorių (↑9,10 proc.), ir audito įmonėse, kuriose dirbo 1 auditorius (↑1,03 proc.), tačiau sumažėjo auditų skaičius audito įmonėse, kuriose dirba 2 auditoriai (↓3,08 proc.), ir didžiojo audito įmonių ketverto (↓2,92 proc.).

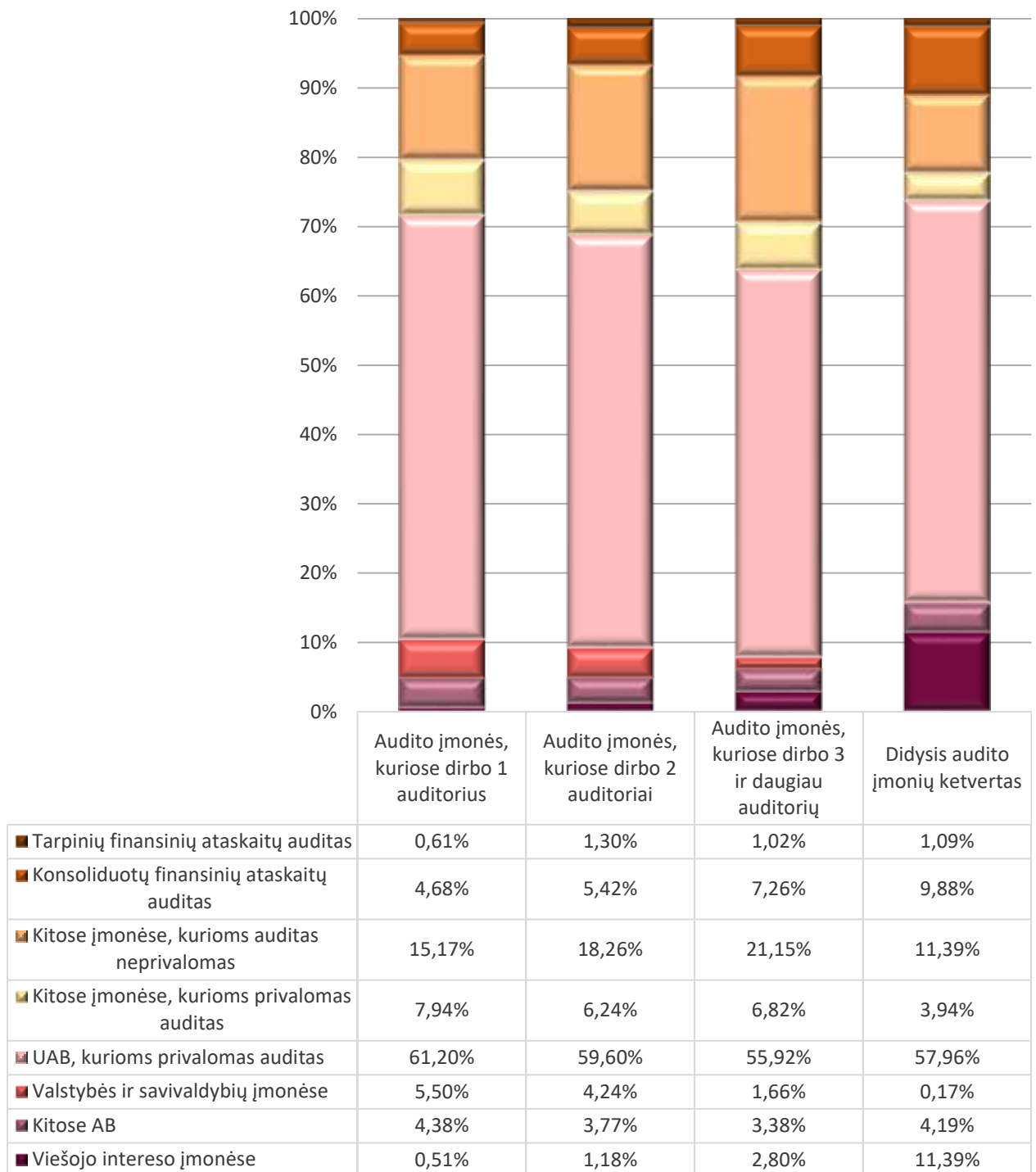
Pažymėtina, kad kaip ir kiekvienais metais, viešojo intereso įmones daugiausia audituoja didysis audito įmonių ketvertas (70 proc.). Audito įmonės, kuriose dirba 1 auditorius, daugiausiai auditavo valstybės ir savivaldybės įmones (46 proc. visų tokių įmonių auditų); audito įmonės, kuriose dirba 3 auditoriai, daugiausiai auditavo kitas AB (30 proc. visų tokių įmonių), UAB, kurioms privalomas auditas (33 proc. visų tokių įmonių), kitas įmones. Kurioms privalomas auditas (38 proc. visų tokių įmonių auditų), kitas įmones, kurioms neprivalomas auditas (43 proc. visų tokių įmonių auditų). 2019 metais daugiausiai konsoliduotų auditų atliko didysis audito įmonių ketvertas (36 proc. visų tokių auditų) ir audito įmonės, kuriose dirbo 3 ir daugiau auditorių (35 proc. visų tokių auditų). Audito įmonės, kuriose dirba 2 auditoriai, dažniausiai auditavo valstybės ir savivaldybės įmones (31 proc. visų tokių įmonių auditų).

Audito įmonių atliktų auditų struktūra panaši visose audito įmonėse (žr. 19 pav.) ir galima pastebėti, kad visos audito įmonės daugiausiai atlieka auditų UAB, kurioms privalomas auditas. Taip pat galima pastebėti, kad didžiojo audito įmonių ketverto visų atliktų auditų, t. y. 11,39 proc. yra atlikta viešojo intereso įmonėse, kai kitose audito įmonėse šis procentas ženkliai mažesnis: audito įmonėse, kuriose dirba 3 ir daugiau auditorių yra 2,8 proc., audito įmonėse, kuriose dirba 2 auditoriai, – 1,18 proc., o audito įmonėse, kuriose dirba 1 auditorius, – vos 0,51 proc. 2019 metais pastebima, kad audito įmonėse, kuriose dirba 1 auditorius, valstybės ir savivaldybės įmonėse atlikti auditai sudaro 5,50 proc. visų atliktų auditų, audito įmonėse, kuriose dirba 2 auditoriai, – 4,24 proc. visų atliktų auditų, o audito įmonėse, kuriose dirba 3 ir daugiau auditorių, – tik 1,66 proc., didžiojo audito įmonių ketverto – vos 0,17 proc.

18 pav. 2019 metais atliktų auditų pasiskirstymas, pagal audito įmones

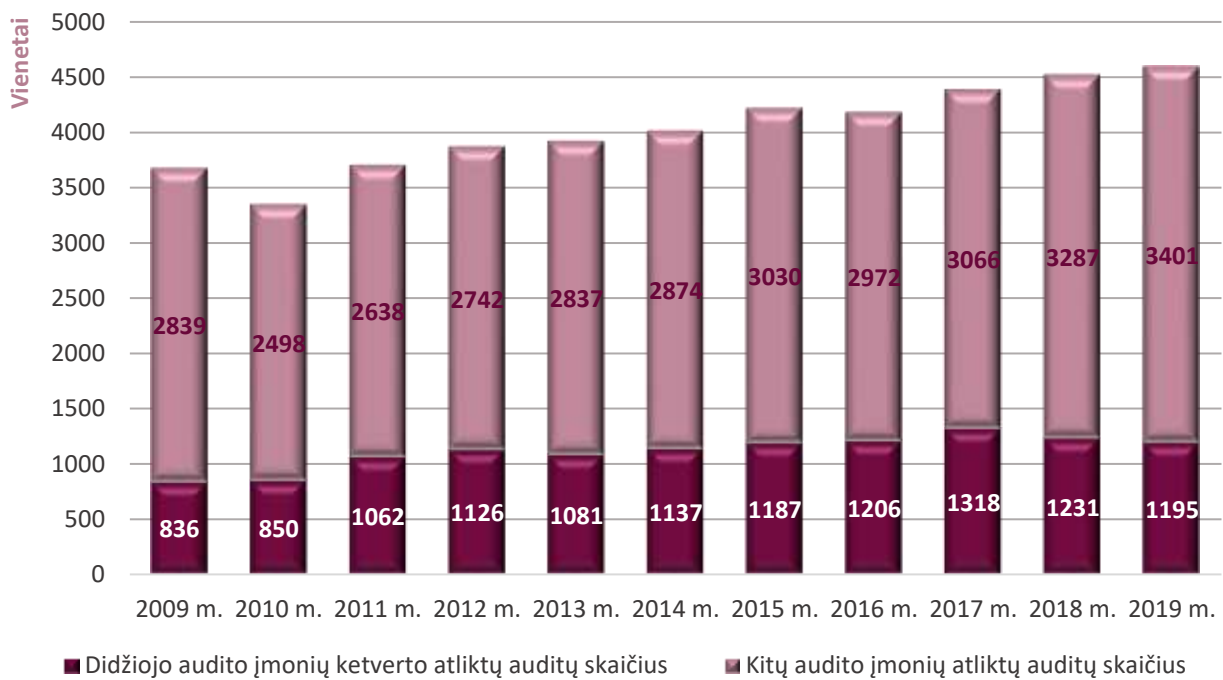

19 pav. Audito įmonių 2019 metais atliktų auditų Lietuvoje struktūra pagal audito įmonėse dirbančių auditorių skaičių

Nuo 2011 metų buvo pastebimas atliktų auditų didėjimas, išskyrus 2016 metus, kai atliktų auditų skaičius mažėjo ↓0,92 proc. (žr. 20 pav.). 2019 metais atliktų auditų skaičius nežymiai didėjo ↑1,73 proc. ir nebuvo toks staigus kaip 2011 metais – atliktų auditų skaičius padidėjo ↑10,51 proc. Pastebima, kad didžiojo audito įmonių ketverto atliekamų auditų skaičius 2019 metais sumažėjo ↓2,92 proc., lyginant su 2018 metais, o kitų audito įmonių – padidėjo ↑3,47 proc., lyginant su 2018 metais.

20 pav. Atliktų auditų skaičius 2009–2019 metais

2019 metų duomenys ir pokyčiai, lyginant su 2018 metais:

- Audituotų įmonių dalis sudaro 1,74 proc. visų neišregistruotų juridinių asmenų.
- atlikti 4 596 auditai (padaugėjo ↑1,73 proc.).
- 34 proc. visų auditų atliko audito įmonės, kuriose dirba 3 ir daugiau auditorių (↑padidėjo 9,10 proc.).
- Didžiojo audito įmonių ketvertas atlieka 26 proc. visų auditų (atliekamų auditų skaičius sumažėjo ↓2,92 proc.)

5 DALIS. INFORMACIJA APIE PAREIŠTAS AUDITORIŲ NUOMONES

Auditoriaus išvada – tai dokumentas, kuriame auditorius, kitos valstybės narės arba valstybės ne narės auditorius, be kitų privalomų dalykų, pareiškia savo nuomonę apie audituotas finansines ataskaitas.

Audito įstatyme numatyta, kad auditorius (auditoriai) arba audito įmonė (įmonės) audito rezultatus pateikia auditoriaus išvadoje. Auditoriaus išvada parengiama laikantis TBF tarptautinių audito standartų (toliau – TAS). **Auditoriaus išvada rengiama raštu ir joje:**

- nurodoma audituojama įmonė, kurios auditas buvo atliktas, nurodomos metinės finansinės ataskaitos, kurių auditas buvo atliktas, jų data ir laikotarpis, už kurį jos parengtos, taip pat nurodoma, pagal kokius Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme nustatytus apskaitos standartus ir (arba) kokiais teisės aktais vadovaujantis parengtos finansinės ataskaitos;
- pateikiamas audito apimties aprašymas, nurodant, kad šis auditas atliktas laikantis TAS;
- pateikiama aiški auditoriaus nuomonė dėl Audito įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų, kuri gali būti besąlyginė, sąlyginė arba neigiama. Jeigu auditorius (auditoriai) arba audito įmonė (įmonės) negali pareikšti savo nuomonės, auditoriaus išvadoje pateikiamas atsisakymas pareikšti nuomonę;
- nurodomi kiti dalykai, į kuriuos auditorius (auditoriai) arba audito įmonė (įmonės) atkreipia dėmesį, nors dėl jų nekeičia nuomonės;
- grindžiant audito metu atliktu darbu pateikiama nuomonė ir nurodoma, kaip nustatyta Audito įstatymo 32 straipsnio 2 dalyje;
- pateikiamas pareiškimas dėl visų esminių neaiškumų, susijusių su įvykiais arba sąlygomis, dėl kurių gali kilti didelių abejonių dėl audituojamos įmonės veiklos tęstinumo;
- nurodoma auditoriaus (auditorių) arba audito įmonės (įmonių) buveinė (buveinės) (adresai).

Audito įstatyme numatyta, kad auditoriaus išvadoje turi būti pateikiama TAS nurodyta informacija. Vadovaujantis TAS auditoriaus nuomonės gali būti skirstomos į:

- Besąlyginė;
- Besąlyginė su „Dalyko pabrėžimo“ pastraipa;
- Besąlyginė su „Kitų dalykų“ pastraipa;
- Sąlyginė;
- Sąlyginė su „Dalyko pabrėžimo“ pastraipa;
- Sąlyginė su „Kitų dalykų“ pastraipa;
- Neigiama;
- Atsisakymas pareikšti nuomonę.

TAS taip pat numatyta, kad auditorius turi modifikuoti nuomonę¹⁷ auditoriaus išvadoje tada, kai:

- auditorius padaro išvadą, kad, remiantis gautais audito įrodymais, finansinės ataskaitos kaip visuma yra reikšmingai iškraipytos; arba
- auditorius negali surinkti pakankamų tinkamų audito įrodymų, kuriais remdamasis galėtų padaryti išvadą, kad finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos.

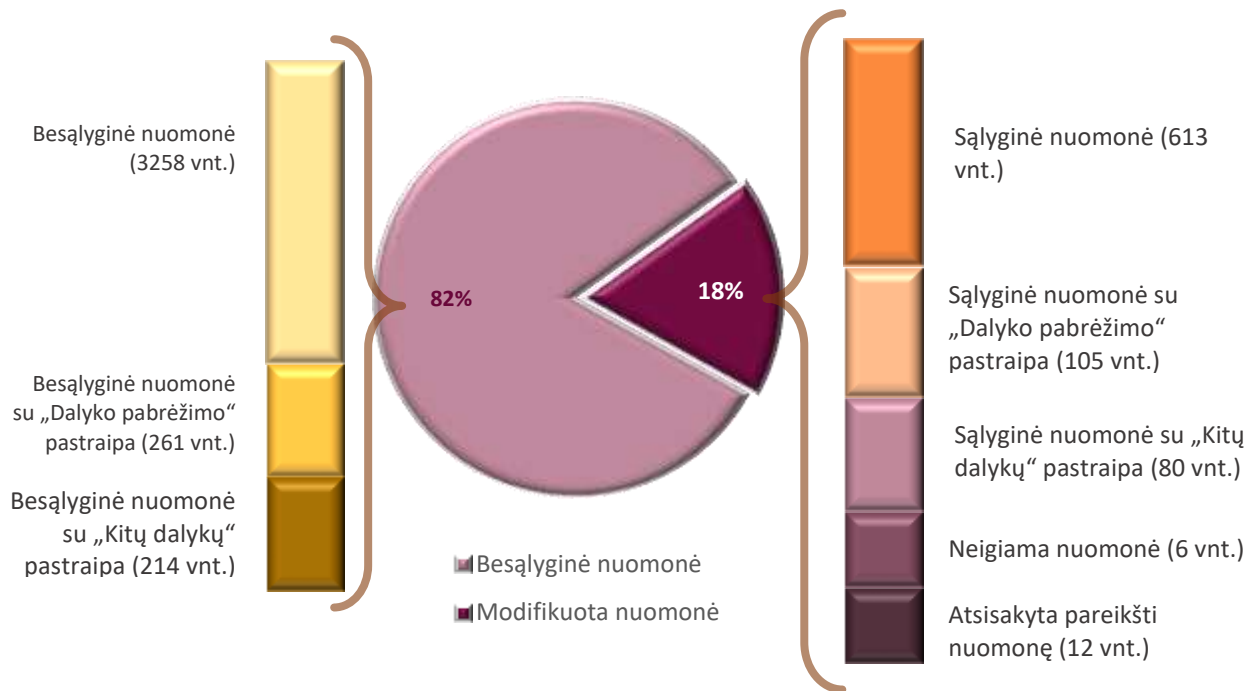
2017 m. kovo 1 d. įsigaliojus naujai Audito įstatymo redakcijai, atsirado galimybė vieną auditą atlikti kelioms audito įmonėms. Audito įstatyme numatyta, kad kai tą patį auditą atlieka daugiau kaip viena audito įmonė, visų audito įmonių pagrindiniai partneriai sutaria dėl audito rezultatų ir pateikia bendrą auditoriaus išvadą. Jeigu nesutariama dėl nuomonės, audito įmonės (įmonių) pagrindinis partneris (partneriai), kuris (kurie) nepitaria nuomonei, pateikia savo nuomonę atskirame auditoriaus išvados

¹⁷ TAS numato, kad yra trys modifikuotų nuomonių tipai, t. y. sąlyginė nuomonė, neigiama nuomonė ir atsisakymas pareikšti nuomonę.

punkte ir nurodo nesutarimo priežastį. Pagrindinis partneris pasirašo auditoriaus išvadą ir nurodo jos datą. Kai tą patį auditą atlieka daugiau kaip viena audito įmonė, auditoriaus išvadą turi pasirašyti kiekvienos audito įmonės pagrindinis partneris.

Kaip ir kiekvienais metais, 2019 metais daugiausia buvo pareikšta besąlyginių nuomonių – 82 proc. (žr. 21 pav.).

21 pav. Auditorių pareikštų nuomonių pasiskirstymas pagal auditoriaus išvadose apie finansines ataskaitas pareikštos nuomonės tipą 2019 metais

Pažymėtina, kad 2019 metais daugiausiai neigiamų nuomonių pareiškė didysis audito įmonių ketvertas (50 proc. visų pareikštų neigiamų nuomonių), o daugiausiai atsisakė pareikšti nuomonę audito įmonės, kuriose dirba 2 auditoriai (50 proc. visų atsisakytų pareikšti nuomonę). 2019 metais visų kitų auditoriaus nuomonių rūšių daugiausiai yra pareiškusios audito įmonės, kuriose dirba 3 ir daugiau auditorių, nes minėtos įmonės daugiausiai yra atlikusios auditų. 2019 metais, lyginant su 2018 metais, ↑52,86 proc. padaugėjo besąlyginių nuomonių su „Kitų dalykų“ pastraipa (nuo 140 iki 214 vnt. pareikštų minėtų nuomonių), ↑31,15 proc. – sąlyginių nuomonių su „Kitų dalykų“ pastraipa (nuo 61 iki 80 vnt. pareikštų minėtų nuomonių) ir ↑20 proc. – atsisakyta pareikšti nuomonę (nuo 10 iki 12 vnt. pareikštų minėtų nuomonių). Tačiau 2019 metais, lyginant su 2018 metais, ↓18,60 proc. sumažėjo sąlyginių nuomonių su „Dalyko pabrėžimo“ pastraipa (nuo 129 iki 105 vnt. pareikštų minėtų nuomonių) ir ↓12,42 proc. – besąlyginių nuomonių su „Dalyko pabrėžimo“ pastraipa (nuo 298 iki 261 vnt. pareikštų minėtų nuomonių).

2019 metų duomenys ir pokyčiai, lyginant su 2018 metais:

82 proc. visų pareikštų auditorių nuomonių yra besąlyginės (padaugėjo 2,50 proc.)

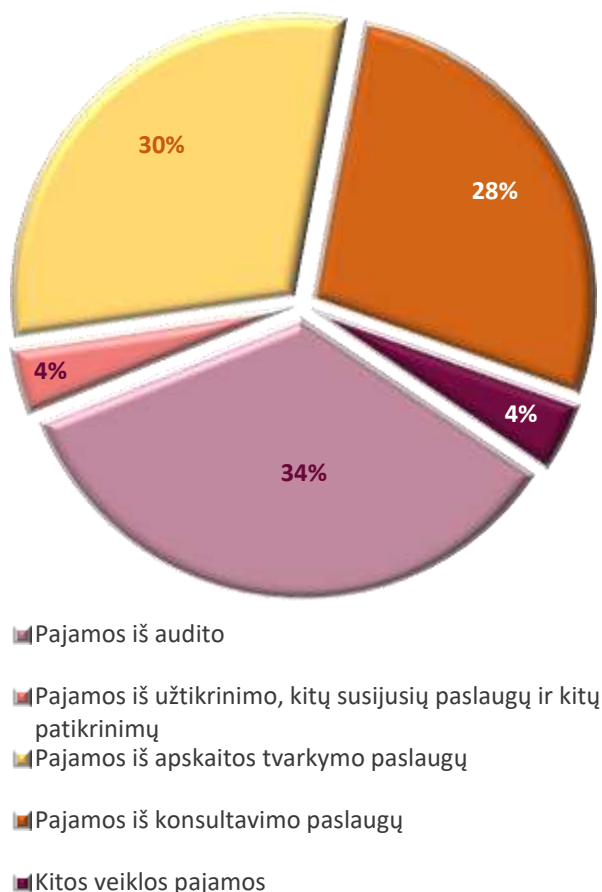
6 DALIS. INFORMACIJA APIE AUDITO ĮMONIŲ PAJAMAS IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITUI SKIRIAMUS IŠTEKLIUS

Vadovaujantis Audito įstatymu, audito įmonės turi teisę verstis šia veikla:

- atlikti auditą;
- teikti užtikrinimo¹⁸ ir kitas susijusias¹⁹ paslaugas, laikydamosi Buhalterių profesionalų etikos kodekse nustatytų profesinės etikos principų;
- verstis kita veikla, neprieštaraujančia Buhalterių profesionalų etikos kodekse nustatytiems profesinės etikos principams.

2019 metais audito įmonių pajamos siekė beveik 68 mln. Eur (žr. 2 priedą), t. y. ↑6,98 proc. daugiau nei 2018 metais. Palyginti su 2018 metais, pastebima, kad audito įmonių pajamos iš audito padidėjo ↑10,63 proc., pajamos iš užtikrinimo, kitų susijusių paslaugų – ↑59,73 proc., apskaitos tvarkymo paslaugų – ↑2,93 proc., konsultavimo paslaugų – ↑4,77 proc., tačiau ↓7,01 proc. sumažėjo pajamos iš kitos veiklos. 2019 metų audito įmonių pajamų pasiskirstymas pagal veiklos sritis pateikiamas 22 paveiksle.

22 pav. Audito įmonių pajamų pasiskirstymas pagal veiklos sritis 2019 metais

Pastebima, kad 2019 metais labiausiai padidėjo audito įmonių, kuriose dirba 3 ir daugiau auditorių, pajamos. Šių įmonių pajamos padidėjo ↑36,92 proc., taip pat ↑7,12 proc. padidėjo audito įmonių, kuriose dirba 1 auditorius, ir ↑2,51 – proc. didžiojo ketveto audito įmonių pajamos. Tačiau audito įmonių, kuriose dirba 2 auditoriai, pajamos sumažėjo ↓13,83 proc. Palyginus su 2018 metais, 2019 metais audito įmonių kuriose dirba 3 ir daugiau auditorių, pajamos didėjo visose srityse ir kai kuriose ženkliai, t. y. daugiau negu dvigubai padidėjo pajamos iš užtikrinimo, kitų susijusių paslaugų ir kitų patikrinimų, ↑62,25 proc. – iš konsultavimo paslaugų. 2019 metais, lyginant su 2018 metais, daugiausiai mažėjo pajamos audito įmonėse, kuriose dirba 2 auditoriai, t. y. ↓67,49 proc. sumažėjo pajamos iš konsultavimo paslaugų, ↓33,63 proc. – pajamos iš apskaitos tvarkymo, nors daugiau negu dvigubai didėjo pajamos iš užtikrinimo, kitų susijusių paslaugų ir kitų patikrinimų. Audito įmonėse, kuriose dirba 1 auditorius pajamos visose veiklos srityse taip pat didėjo ir didžiausias teigiamas pokytis pastebimas gautose pajamos iš konsultavimo paslaugų (minėtos pajamos padidėjo ↑26,38 proc.). Didžiojo audito įmonių ketveto daugiausiai pajamos didėjo iš užtikrinimo, kitų susijusių paslaugų ir kitų patikrinimų (↑27,85 proc.), o mažėjo iš kitos veiklos (↓20,51 proc.)

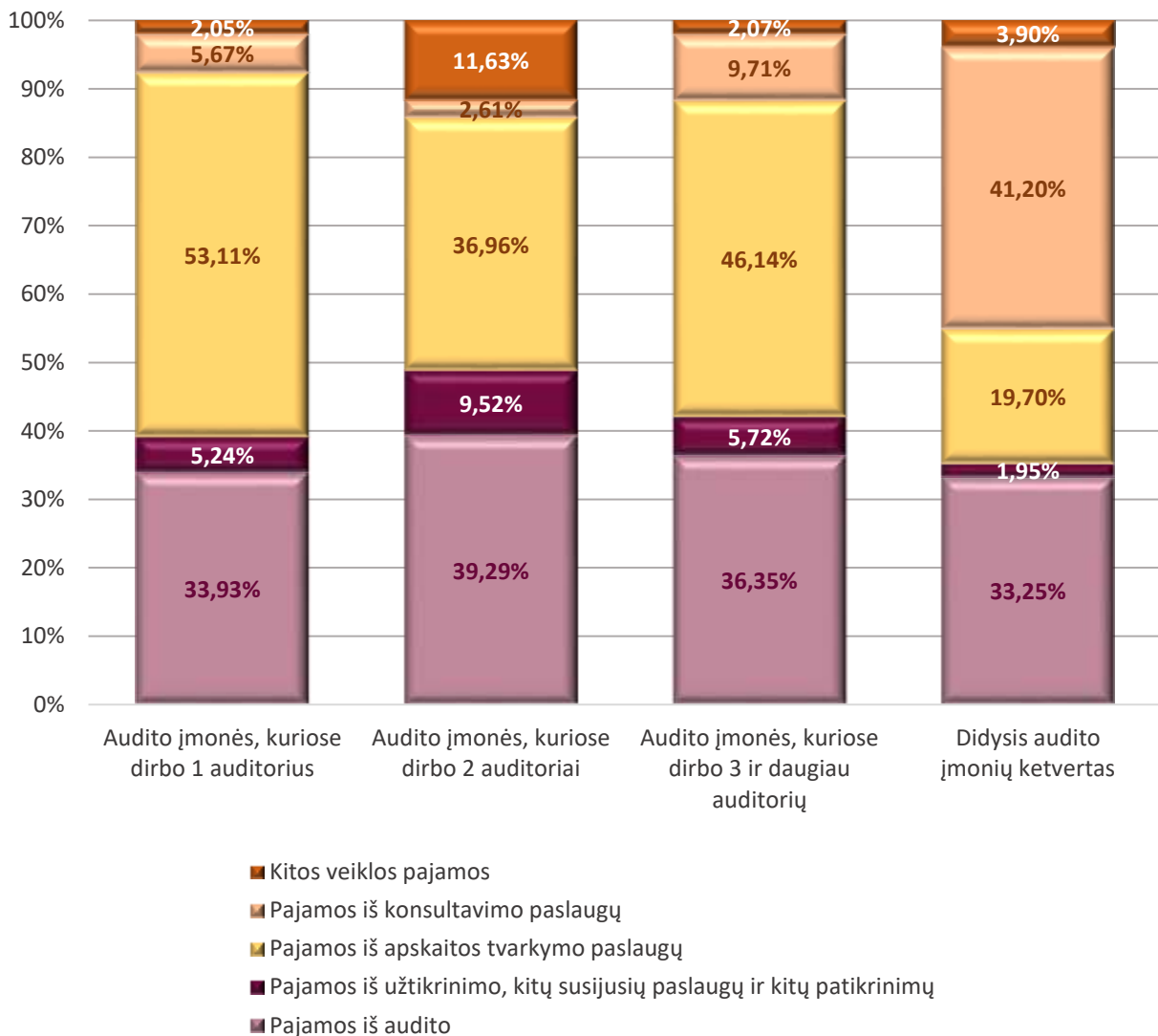
Pažymėtina, kad audito įmonių pajamų struktūra priklauso nuo jų dydžio (žr. 23 pav.): audito įmonėse, kuriose dirbo 1 auditorius, pagrindinę pajamų dalį sudaro ne audito, o iš apskaitos tvarkymo paslaugų gautos pajamos (53 proc.), taip pat 2019 metais audito įmonėse, kuriose dirba 3 ir daugiau

¹⁸ Teikiant užtikrinimo paslaugas vadovaujamosi TUUS.

¹⁹ Teikiant kitas susijusias paslaugas vadovaujamosi TSPS.

auditorių, didžiausios pajamos, t. y. 46 proc. visų gautų pajamų buvo iš apskaitos tvarkymo paslaugų. Audito įmonėse, kuriose dirbo 2 auditoriai, didžioji dalis pajamų (39,29 proc. visų pajamų) buvo iš audito, o didžiojo audito įmonių ketveto iš konsultavimo paslaugų (41,20 proc. visų pajamų). Skirtingai nei kitų audito įmonių, pajamos už apskaitos paslaugas didžiojo audito įmonių ketveto įmonėse sudarė tik 19,70 proc., ir, lyginant su 2018 metais, šios pajamos dar sumažėjo ↓6,49 proc. Didžiausias pajamas iš konsultavimo gauna tik didysis audito įmonių ketvertas, kitose įmonėse pajamos iš konsultavimo nesiekia net 5 proc. visų gautų pajamų, išskyrus audito įmones, kuriose dirba 2 auditoriai. 2019 metais minėtose audito įmonėse pajamos iš konsultavimo sudarė 11,63 proc. visų gautų pajamų.

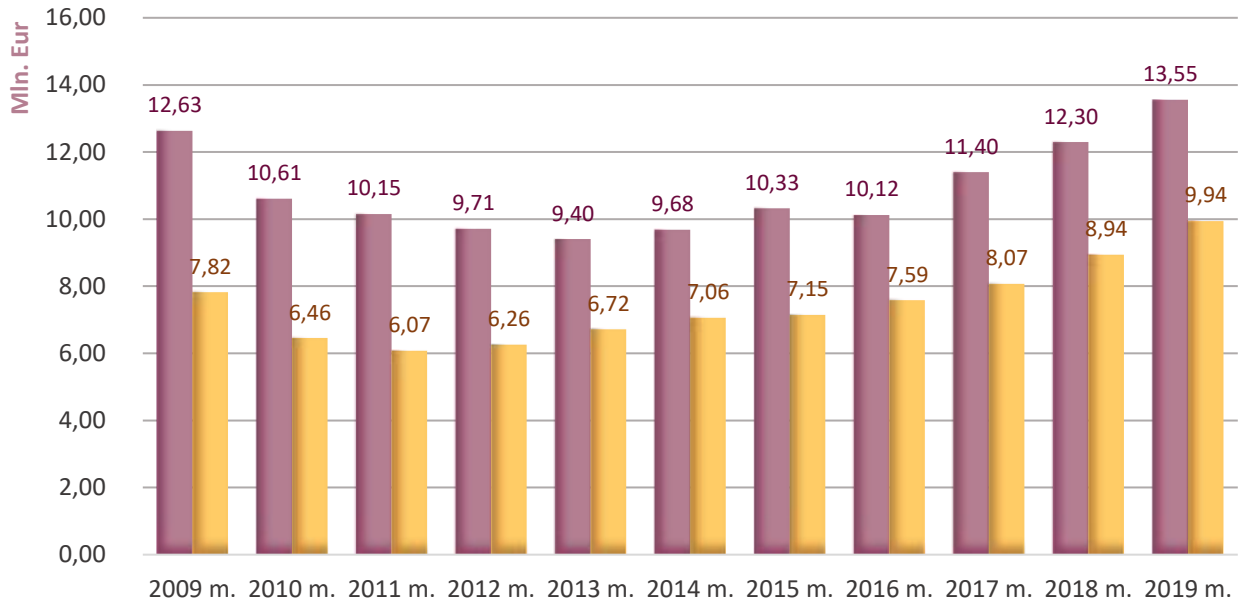
23 pav. Audito įmonių pajamų struktūra 2019 metais pagal jose dirbančių auditorių skaičių

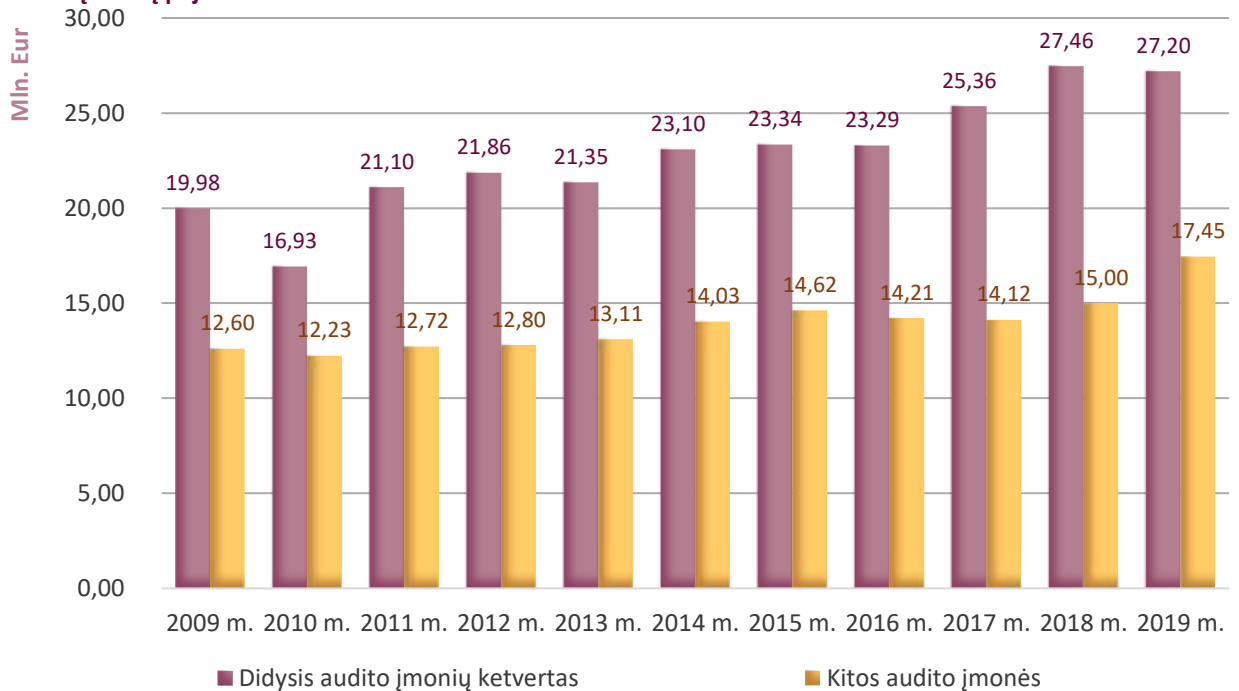
24 paveiksle matyti audito įmonių audito pajamų kitimas per laikotarpį nuo 2009 iki 2019 metų. Per paskutinius dešimt metų didžiausias audito pajamų kritimas buvo 2010 metais, kai visų audito įmonių gautos pajamos bendrai mažėjo ↓12,82 proc., lyginant su prieš tai buvusiais metais. Nuo 2010 metų visų audito įmonių pajamos iš ne audito veiklos nuolat daugiau, ar mažiau augo ir pastebimas tik nežymus pajamų iš ne audito sumažėjimas didžiojo audito įmonių ketveto 2013 metais (↓2,36 proc.), 2016 metais (↓0,20 proc.), 2019 metais (↓0,93 proc.) ir kitų audito įmonių 2016 metais (↓2,80 proc.), 2017 metais (↓0,63 proc.). Audito įmonių pajamos iš audito pradėjo didėti 2012 metais, išskyrus didžiojo audito įmonių ketveto, kurio pajamos iš audito pradėjo didėti tik 2014 metais. Audito įmonių pajamos iš audito nuo 2014 metų nuolat didėjo, išskyrus didžiojo audito įmonių ketveto, kai 2016 metais pastebimas nežymus pajamų iš audito sumažėjimas (↓1,96 proc.).

24 pav. Audito įmonių pajamų kitimas 2009–2019 metais

Audito įmonių pajamos iš audito veiklos

Audito įmonių pajamos iš ne audito veiklos

2019 metais auditų atlikimui auditoriai skyrė 662 594 val., t. y. vienam auditui (įskaitant tarpinius auditus) vidutiniškai skyrė 144 val. (žr. 3 lentelę). Vidutiniškai daugiausiai valandų buvo skirta viešojo intereso įmonėse (346 val. vienam auditui), auditams užsienyje (306 val. vienam auditui). Mažiausiai valandų audito įmonės skyrė kitiems patikrinimams užsienyje (20 val. vienam patikrinimui), kitiems patikrinimams Lietuvoje (43 val. vienam patikrinimui) ir užtikrinimo ir kitoms susijusioms paslaugoms (51 val. vienam paslaugos vienetui). 2019 metais, lyginant su 2018 metais audito įmonės skyrė mažiau valandų auditams viešojo intereso įmonėse (↓0,93 proc.), kitose AB (↓6,42 proc.), kitose įmonėse, kurioms auditas privalomas (↓4,83 proc.), konsoliduotiems auditams, išskyrus viešo intereso įmonių, (↓3,82 proc.), tačiau daugiau laiko skyrė auditams valstybės ir savivaldybės įmonėse (↑0,82 proc.), UAB, kurioms privalomas auditas (↑4,09 proc.), kitose įmonėse, kurioms auditas neprivalomas (↑3,20 proc.). 2019 metais, lyginant su 2018 metais, visiems atliktiems auditams ↑3,44 proc. buvo skiriama daugiau laiko.

3 lentelė. Audito įmonių laiko sąnaudos pagal suteiktų paslaugų vienetus 2019 metais

Eil. Nr.	Suteiktos paslaugos pavadinimas	Suteiktų paslaugų kiekis, vnt.	Sugaištas laikas, val.	Laiko sąnaudos vienam suteiktų paslaugų vienetai, val.
1.	Auditai atlikti viešojo intereso įmonėse, įtraukiant konsoliduotuosius auditus	195	67 397	346
2.	Auditai atlikti kitose AB	178	33 220	187
3.	Auditai atlikti valstybės ir savivaldybių įmonėse	118	12 412	105
4.	Auditai atlikti UAB, kurioms auditas privalomas	2 677	417 008	156
5.	Auditai atlikti kitose įmonėse, kurioms auditas privalomas	285	29 888	105
6.	Auditai atlikti kitose įmonėse, kurioms auditas neprivalomas	772	68 693	89
7.	Konsoliduoti auditai, išskyrus viešo intereso įmonių	324	27 371	84
8.	Tarpiniai auditai	46	6 299	137
9.	Auditai atlikti užsienyje	1	306	306
10.	Iš viso (1 – 9 punktų suma):	4 596	662 594	144
11.	Užtikrinimo ir kitos susijusios paslaugos	1 015	52 061	51
12.	Kiti patikrinimai	359	15 381	43
13.	Kiti patikrinimai atlikti užsienyje	4	80	20
14.	Iš viso suteiktų paslaugų vienetų (10 – 13 punktų suma):	5 974	730 116	122

Vadovaujantis Audito įstatymo 8 straipsniu, atlyginimas už audito atlikimą:

- turi būti toks, kad auditas būtų atliekamas vadovaujantis profesinės etikos principais ir TAS reikalavimais;
- turi būti nustatytas audito sutartyje ir joje negali būti nustatomos jokios neapibrėžtos sąlygos, galinčios turėti įtakos atlyginimo už audito atlikimą dydžiui;
- negali turėti įtakos užmokestis už tos pačios audito įmonės audituojamai įmonei suteiktas paslaugas verčiantis kita veikla.

Pastebima, kad 2019 metais vidutinė audito kaina buvo 5112,51 Eur (žr. 4 lentelę). Palyginti su 2018 metais, audito vidutinė kaina padidėjo ↑8,76 proc.

4 lentelė. Audito įmonių vidutinės kainos pagal suteiktų paslaugų vienetus 2019 metais

	Suteiktų paslaugų kiekis, vnt.	Gautos pajamos, Eur	Vidutinė suteiktų paslaugų vieneto kaina, Eur
Metiniai auditai	4 596	23 497 099,87	5 112,51
Užtikrinimo ir kitos susijusios paslaugos	1 015	1 946 754,64	1 917,98
Kiti patikrinimai	363	2 539 544,64	6 995,99
Iš viso:	5 974	27 983 399,15	4 684,20

2019 metais audito įmonių vidutinė audito paslaugos vienos valandos kaina buvo 35,00 Eur (žr. 5 lentelę), ir lyginant su 2018 metais, vidutinė audito valandos kaina padidėjo ↑18,21 proc. 2019 metais, lyginant su 2019 metais, vidutinė audito valandos kaina didėjo audito įmonėse, kuriose dirba du auditoriai (↑16,46 proc.), audito įmonėse, kuriose dirba 3 ir daugiau auditorių, (↑9,05 proc.), audito įmonėse, kuriose dirba 1 auditorius (↑3,54 proc.), tačiau sumažėjo didžiojo audito įmonių ketverto vidutinė audito valandos kaina (↓1,24 proc.)

5 lentelė. Audito įmonių ištekliai, pagal audito įmonėse dirbančių auditorių skaičių 2019 metais

Audito įmonės pagal jose dirbančių auditorių skaičių	Vienam auditui skiriamas vidutinis laikas, val.	Vieno audito vidutinė kaina, Eur	Audito paslaugos vidutinė kaina, Eur/ val.
Audito įmonės, kuriose dirbo 1 auditorius	99	2 566,06	26
Audito įmonės, kuriose dirbo 2 auditoriai	94	2 614,20	28
Audito įmonės, kuriose dirbo 3 ir daugiau auditorių	101	3 315,21	33
Didysis audito įmonių ketverto	273	11 341,33	41
Iš viso:	144	5 112,51	35

2019 metais daugiausiai laiko vienam auditui atlikti skyrė didžiojo audito įmonių ketverto įmonės – vidutiniškai 273 val. (t. y. ↑14,88 proc. daugiau negu 2018 metais), mažiausiai – audito įmonės, kuriose dirbo 2 auditoriai, vidutiniškai – 94 val. (t. y. ↓7,39 proc. mažiau negu 2018 metais). 2019 metais, lyginant su 2018 metais, visų audito įmonių vidutinė audito kaina didėjo ir labiausiai didėjo didžiojo audito įmonių ketverto (↑13,54 proc.), išskyrus audito įmonių, kuriose dirbo 1 auditorius – jų vidutinė audito kaina nežymiai mažėjo (↓0,69 proc.)

2019 metų duomenys ir pokyčiai, lyginant su 2018 metais:

- 34 proc. visų audito įmonių pajamų yra iš audito paslaugų (padidėjo ↑10,63 proc.).
- Visų audito įmonių pajamos iš audito veiklos sudarė 23,5 mln. Eur.
- Visų audito įmonių pajamos iš ne audito veiklos sudarė 44,7 mln. Eur (↑padidėjo 5,15 proc.).
- Audito vidutinė kaina siekė 5112,51 Eur (padidėjo ↑8,76 proc.)

7 DALIS. INFORMACIJA APIE FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMĄ

Viena iš pagrindinių LAR vykdomų funkcijų – atlikto ne viešojo intereso audito kokybės užtikrinimas (toliau – audito kokybės užtikrinimas). Ši funkcija, atsižvelgiant į Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. gegužės 17 d. direktyvą 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito ir Audito įstatymo reikalavimus, yra įgyvendinama LAR kartu su AVNT. LAR funkcijas, susijusias su audito kokybės užtikrinimu atlieka kolegialus LAR organas – Kokybės kontrolės komitetas. Siekdami užtikrinti auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybę, LAR organizuoja auditorių ir audito įmonių audito kokybės peržiūras (toliau – peržiūra) taip, kad ne rečiau kaip kartą per 6 metus būtų patikrinti visi auditoriai ir audito įmonės, o auditoriai ir audito įmonės, kurių peržiūros, pažeidimo tyrimo ir (ar) audito kokybės tyrimo (toliau – tyrimas) metu buvo nustatyta audito atlikimo trūkumų (toliau – trūkumai) – ne rečiau kaip kartą kas 3 metus, jeigu Kokybės kontrolės komitetas, LAR prezidiumas ar AVNT nepriėmė kitokio sprendimo.

2017 m. kovo 1 d. įsigaliojus naujai Audito įstatymo redakcijai, AVNT audito kokybės užtikrinimą vykdo atlikdama:

- tyrimus, t. y. audito kokybės patikrinimai, kuriuos esant Audito įstatyme numatytiems atvejams atlieka specialius reikalavimus atitinkantys AVNT darbuotojai.
- audito kokybės tikrinimus, t. y. AVNT darbuotojo, kuriam pavesta atlikti tikrinimus, atliekamas iš anksto suplanuotas viešojo intereso įmonių auditorių ir audito įmonių atlikto audito vertinimas, siekiant užtikrinti audito kokybę;
- pažeidimo tyrimus, t. y. AVNT darbuotojo atliekamas auditorių ir audito įmonių, kitų fizinių ar juridinių asmenų veiklos atitikties Audito įstatymo ir (arba) 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 537/2014 dėl konkrečių viešojo intereso įmonių teisės aktų nustatyto audito reikalavimų, kuriuo panaikinamas Komisijos sprendimas 2005/909/EB (toliau – reglamentas Nr. (ES) 537/2014) nuostatoms įvertinimas, gavus informacijos apie galimą Audito įstatymo ir (arba) reglamento (ES) Nr. 537/2014 nuostatų nesilaikymą.

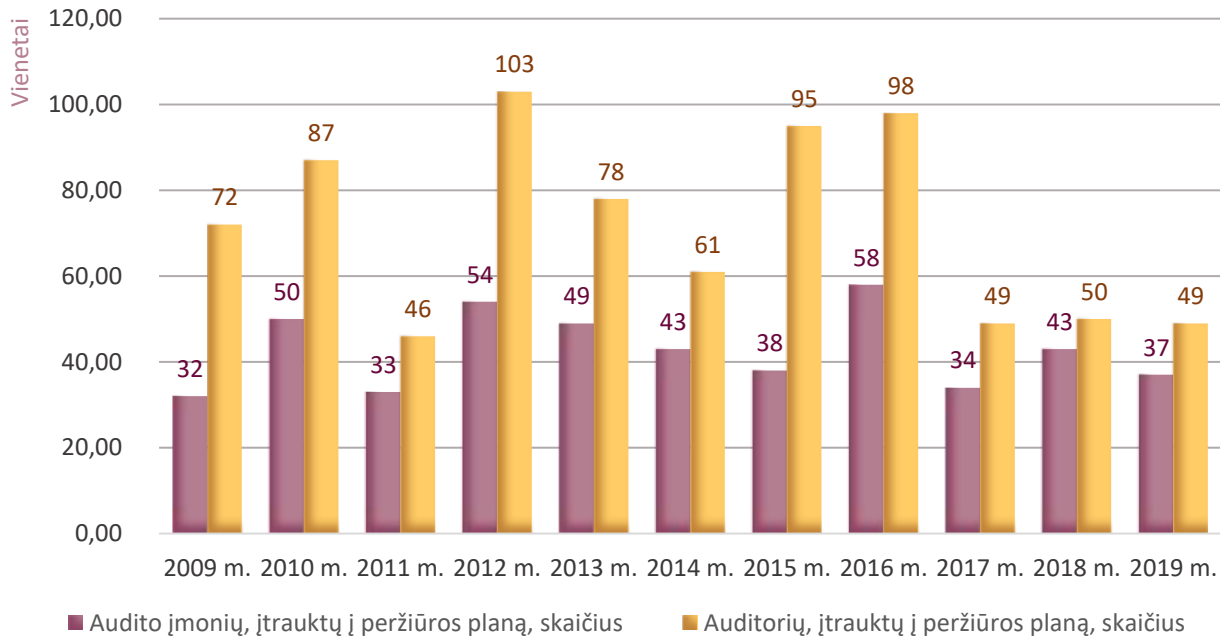
Peržiūras atlieka auditoriai kontrolieriai, kuriuos tvirtina ir atšaukia LAR, suderinę su AVNT. Peržiūros atliekamos vadovaujantis AVNT patvirtintu Finansinių ataskaitų audito kokybės peržiūros atlikimo tvarkos aprašu. Pagal šio aprašo reikalavimus auditorius kontrolierius turi siekti, kad peržiūrai parenkamos užduotys atspindėtų visas auditoriaus audituotas veiklos sritis ir kad peržiūra atskleistų galimus trūkumus. Atsižvelgiant į ypatingą svarbą visuomenei, auditorius kontrolierius į tikrinamas užduotis privalo įtraukti konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditus, jeigu auditorius tokias įmones auditavo. Vadovaujantis Finansinių ataskaitų audito kokybės peržiūros atlikimo tvarkos aprašu, auditorius kontrolierius, atlikdamas peržiūrą, tikrina su konkrečiu atliktu auditu susijusius dokumentus, kad:

- nustatyty, kaip laikomasi 1-ojo TKKS nuostatų;
 - ✓ ar audito įmonėje yra rašytinė politika ir procedūros, kurių reikalaujama pagal 1-ąjį TKKS, ir jos atitinka šio standarto nuostatas;
 - ✓ ar audito įmonės nustatyta politika įgyvendinama, o procedūros veikia;
 - ✓ ar audito įmonėje atliekami atskiri veiksmai, kurių reikalaujama pagal 1-ąjį TKKS;
- nustatyty, kaip laikomasi TAS nuostatų;
- nustatyty, kaip laikomasi nepriklausomumo ir kitu profesinės etikos principų;
- įvertintų auditui panaudotų išteklių kokybę ir kiekybę, gautą atlyginimą už auditą;
- nustatyty, kaip laikomasi su audito atlikimu susijusių teisės aktų nuostatų.

Informacija apie audito įmones ir auditorius, kurie nuo 2009 iki 2019 metų buvo traukti į finansinių ataskaitų audito kokybės peržiūrų planus (toliau – peržiūros planas) pateikiama 25 paveiksle. Pastebimas, kad 2017 metais tikrinamų audito įmonių sumažėjo ↓41,39 proc., lyginant su 2016 metais, o auditorių – ↓50 proc. Šie pokyčiai susiję su 2017 m. kovo 1 d. įsigaliojusia nauja Audito įstatymo redakcija.

Nuo 2017 metų viešo intereso įmones auditavusias audito įmones ir auditorius tikrina AVNT, o ne LAR (LAR minėtų audito įmonių ir auditorių peržiūras atlikinėjo iki 2016 metų).

25 pav. Informacija apie audito įmones ir auditorius, kurie buvo traukti į peržiūrų planus 2009–2019 metais

Kiti pastebimi svyravimai dėl tikrinamų audito įmonių ir auditorių skaičiaus, yra susiję su ciklišku, įgyvendinant Audito įstatymo nuostatas.

LAR siekia efektyviau ir geriau tarnauti LAR nariams, didinti audito ir kitų teikiamų paslaugų kokybę, stiprinti Lietuvos auditorių vardą ir įgyvendinti LAR misiją koordinuoti auditorių ir audito įmonių veiklą, užtikrinti nepriklausomo audito ir susijusių profesinių paslaugų kokybę bei stiprinti Lietuvos auditorių vaidmenį nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.

2019 metų duomenys ir pokyčiai, lyginant su 2018 metais:

- 37 audito įmonės įtrauktos į 2019 metų peržiūrų planą (sumažėjo ↓14 proc.).
- 49 auditoriai įtraukti į 2019 metų peržiūrų planą (sumažėjo ↓2 proc.).

1 PRIEDAS. AUDITO ĮMONIŲ ATLIKTŲ AUDITŲ SKAIČIUS, SUGAIŠTAS LAIKAS IR PAJAMOS PAGAL 2019 M. GRUODŽIO 31 D. DUOMENIS

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad 15-os audito įmonių finansiniai metai nesutampa su kalendoriniais metais, todėl šioje lentelėje pateikiama informacija paskutinių finansinių metų, pasibaigusių 2019 metais, dienai.

Eil. Nr.	Iš viso atlikta auditų skaičius	Iš viso sugaišta val. auditams atlikti	Iš viso pajamos už atliktus auditus	Iš viso pajamos už užtikrinimo, kitas susijusias ir kitų patikrinimų paslaugas
1	434	86 442	3 780 092	294 512
2	335	103 485	3 639 666	105 291
3	299	96 549	4 310 969	322 962
4	226	31 260	958 892	117 175
5	199	17 862	529 325	29 825
6	150	17 982	629 800	50 435
7	131	11 652	364 351	0
8	113	40 265	1 822 162	70 801
9	99	8 827	204 228	9 423
10	93	7 226	275 500	16 500
11	86	5 920	276 719	0
12	75	4 793	176 790	42 221
13	74	5 027	208 419	2 400
14	68	8 139	220 790	25 190
15	66	4 562	158 554	16 069
16	61	4 371	103 551	147 675
17	61	3 794	176 473	9 035
18	59	5 465	221 095	46 319
19	57	6 031	245 230	55 368
20	50	5 322	145 454	78 210
21	50	4 168	97 144	6 383
22	48	2 376	143 500	3 000
23	45	3 546	90 484	1 700
24	44	2 994	55 136	35 431
25	43	6 339	194 354	0
26	41	5 330	151 059	7 650
27	39	3 996	95 569	73 876
28	38	4 354	99 700	11 510
29	36	4 725	212 990	13 000
30	33	3 838	93 870	60 837
31	33	2 728	54 290	2 598
32	33	1 102	63 080	2 149
33	32	4 232	86 050	13 090
34	32	3 225	61 348	64 530
35	31	5 410	95 790	0
36	31	3 798	87 300	7 600

Eil. Nr.	Iš viso atlikta auditų skaičius	Iš viso sugaišta val. auditams atlikti	Iš viso pajamos už atliktus auditus	Iš viso pajamos už užtikrinimo, kitas susijusias ir kitų patikrinimų paslaugas
37	30	2 046	80 127	4 297
38	26	2 076	53 485	7 900
39	25	2 528	58 577	8 700
40	24	2 711	70 202	3 000
41	24	1 953	49 102	0
42	23	1 625	78 378	0
43	22	1 980	64 440	1 150
44	21	2 130	48 450	0
45	21	2 031	44 200	13 000
46	21	1 728	41 717	1 000
47	21	1 470	70 200	15 239
48	20	1 720	40 565	2 900
49	20	1 682	49 650	28 146
50	19	2 620	58 124	40 548
51	19	2 326	36 088	8 134
52	19	2 036	54 344	4 000
53	19	1 642	59 423	20 662
54	18	2 946	150 477	86 679
55	18	1 650	38 878	1 500
56	18	1 634	33 679	4 235
57	17	2 670	38 269	0
58	17	2 630	66 570	3 250
59	17	1 870	30 173	12 103
60	17	1 520	27 860	1 300
61	17	1 178	35 870	0
62	17	1 162	82 792	16 767
63	17	692	29 840	2 000
64	16	2 187	74 262	2 000
65	16	1 616	47 027	19 786
66	16	1 454	33 976	11 322
67	16	1 314	23 235	0
68	16	869	32 770	4 629
69	15	1 810	41 810	0
70	15	1 563	51 180	2 100
71	15	1 473	74 710	13 400
72	15	1 128	38 980	9 218
73	14	2 343	40 200	16 056
74	14	1 534	33 880	3 000
75	14	1 294	23 787	2 050
76	14	1 007	36 503	13 590
77	14	830	35 950	1 357
78	13	2 523	81 360	6 050
79	13	759	29 384	18 150
80	12	2 070	45 985	121 404
81	12	1 502	41 850	0
82	12	1 320	44 609	1 850

Eil. Nr.	Iš viso atlikta auditų skaičius	Iš viso sugaišta val. auditams atlikti	Iš viso pajamos už atliktus auditus	Iš viso pajamos už užtikrinimo, kitas susijusias ir kitų patikrinimų paslaugas
83	12	812	22 425	8 876
84	12	803	30 767	15 882
85	11	1 832	22 399	2 849
86	11	1 159	22 572	1 200
87	11	980	19 324	0
88	11	630	38 500	6 500
89	10	1 553	36 550	0
90	10	1 410	24 637	363
91	10	1 390	45 075	14 975
92	10	1 075	21 100	0
93	10	990	18 790	10 513
94	10	902	23 450	0
95	10	726	18 155	1 800
96	9	2 420	37 679	700
97	9	1 340	28 400	0
98	9	1 080	27 000	2 000
99	9	1 000	19 788	0
100	9	768	13 193	0
101	8	816	11 285	1 300
102	8	709	21 550	0
103	8	528	15 470	1 000
104	7	1 250	16 680	0
105	7	1 035	23 100	168
106	7	690	19 796	0
107	7	302	8 681	16 120
108	6	720	12 367	0
109	6	711	13 500	2 100
110	6	590	11 000	0
111	5	912	18 218	800
112	5	802	16 200	0
113	5	750	10 127	0
114	5	659	9 150	0
115	5	625	26 699	1 500
116	5	430	11 650	512
117	4	1 162	11 500	0
118	4	639	15 000	0
119	4	560	15 010	435
120	4	510	15 065	0
121	4	510	12 196	0
122	4	406	13 000	0
123	4	395	10 950	0
124	4	380	10 200	0
125	4	360	20 500	0
126	4	310	12 300	0
127	4	300	10 000	0
128	4	289	18 600	600

Eil. Nr.	Iš viso atlikta auditų skaičius	Iš viso sugaišta val. auditams atlikti	Iš viso pajamos už atliktus auditus	Iš viso pajamos už užtikrinimo, kitas susijusias ir kitų patikrinimų paslaugas
129	4	204	5 694	0
130	3	731	26 000	0
131	3	483	9 900	0
132	3	460	15 128	0
133	3	424	5 800	3 200
134	3	413	6 940	2 310
135	3	360	8 750	4 461
136	3	320	4 700	1 580
137	3	300	6 400	0
138	3	273	8 050	0
139	3	270	8 700	4 560
140	3	200	7 600	1 000
141	2	230	5 000	2 500
142	2	220	15 620	0
143	2	220	5 000	1 500
144	2	188	4 760	0
145	2	174	5 200	16 450
146	1	250	3 800	0
147	1	249	2 850	0
148	1	138	1 700	0
149	1	130	2 500	1 157
150	1	110	1 950	0
151	1	40	2 000	0
152	1	0	800	1 900
153	0	0	0	132 257
154	0	0	0	1 240
155	0	0	0	0
156	0	0	0	0
157	0	0	0	0
158	0	0	0	0
159	0	0	0	0
160	0	0	0	0
161	0	0	0	0
162	0	0	0	0
163	0	0	0	0
164	0	0	0	0
165	0	0	0	0
166	0	0	0	0
167	0	0	0	0

2 PRIEDAS. AUDITO ĮMONIŲ BENDROS PAJAMOS PAGAL 2019 M. GRUODŽIO 31 D. DUOMENIS

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad 15-os audito įmonių finansiniai metai nesutampa su kalendoriniais metais, todėl šioje lentelėje pateikiama informacija paskutinių finansinių metų, pasibaigusiu 2019 metais, dienai.

Eil. Nr.	Audito įmonių gautos bendros pajamos, Eur	Eil. Nr.	Audito įmonių gautos bendros pajamos, Eur	Eil. Nr.	Audito įmonių gautos bendros pajamos, Eur
1	19 308 896	43	195 275	85	85 290
2	9 824 757	44	195 200	86	85 242
3	6 738 567	45	192 301	87	83 010
4	4 884 075	46	188 539	88	79 890
5	3 025 106	47	183 617	89	79 619
6	2 169 825	48	168 910	90	73 528
7	1 211 402	49	167 935	91	71 207
8	1 085 497	50	164 649	92	70 078
9	1 001 722	51	160 417	93	67 277
10	933 055	52	159 476	94	66 019
11	590 518	53	145 639	95	63 822
12	566 009	54	140 927	96	61 950
13	547 365	55	139 242	97	59 831
14	518 485	56	132 002	98	58 261
15	510 853	57	129 121	99	58 181
16	391 209	58	129 010	100	58 155
17	383 390	59	123 137	101	56 765
18	351 466	60	116 031	102	56 256
19	321 295	61	112 765	103	53 842
20	294 587	62	112 398	104	53 281
21	292 000	63	112 362	105	52 689
22	287 984	64	111 083	106	50 988
23	287 669	65	106 737	107	50 085
24	278 882	66	106 397	108	50 079
25	276 380	67	105 237	109	50 015
26	272 394	68	105 131	110	48 400
27	271 187	69	104 418	111	47 495
28	259 686	70	102 111	112	46 202
29	243 903	71	101 385	113	45 697
30	243 243	72	100 532	114	41 626
31	243 219	73	97 874	115	41 183
32	242 803	74	96 755	116	40 450
33	242 519	75	96 093	117	40 187
34	235 959	76	92 184	118	39 347
35	223 530	77	91 763	119	38 886
36	222 045	78	91 185	120	38 203
37	218 902	79	91 070	121	36 784
38	218 376	80	90 544	122	36 510
39	217 902	81	87 588	123	34 119
40	214 975	82	86 258	124	33 340
41	206 906	83	85 865	125	32 570
42	196 719	84	85 838	126	31 301

Eil. Nr.	Audito įmonių gautos bendros pajamos, Eur
127	30 596
128	29 944
129	29 880
130	29 007
131	28 470
132	26 000
133	25 960
134	25 160
135	24 801
136	24 455
137	24 262
138	23 650
139	23 262
140	21 256
141	21 195
142	21 009
143	20 922
144	19 874
145	19 648
146	18 020
147	15 065
148	14 000
149	13 000
150	12 896
151	11 150
152	10 328
153	9 300
154	7 772
155	7 500
156	6 842
157	6 400
158	5 470
159	3 800
160	2 850
161	2 840
162	2 700
163	1 950
164	1 240
165	0
166	0
167	0